

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 1 беті

**«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы
медицина колледжі**

ТӘЖІРИБЕЛІК САБАҚҚА АРНАЛҒАН ӘДІСТЕМЕЛІК НҮСҚАУЛЫҚ

Мамандығы: 09130100 «Мейіргер ісі»
 Біліктілігі: 5AB09130101 «Мейіргер ісінің қолданбалы бакалавры»
 Оқу түрі: күндізгі
 Оқытудың нормативтік мерзімі: 1 жыл 6 ай
 Циклдар мен пәндер индексі: АП 08
 Курс: 1
 Семестр: 2
 Пән: «Созылмалы аурулар және қарт адамдарға мейіргер күтімі»
 Бақылау түрі: ОҚКЕ
 Жалпы еңбек сыйымдылығы сағат/кредиттер КЗ 120/5

Шымкент, 2024 ж.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 2 беті

Әдістемелік нұсқаулық «Созылмалы аурулар және қарт адамдарға мейіргер күтімі» пәнінің жұмыс бағдарламасы негізінде құрастырылып, кафедра мәжілісінде бекітілді.

Хаттама № 1 «27» 08 2024 ж.

Кафедра меңгерушісі Серикова Б.Д.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 3 беті

1 -сабақ

1. Тақырыбы: Кіріспе. Созылмалы инфекциялық емес аурулар кезінде мейіргерлік күтімді ұйымдастырудың негізгі формалары.

2. Мақсаты: Студенттерді созылмалы инфекциялық емес аурулар кезінде мейіргерлік күтімді ұйымдастырудың негізгі формаларымен таныстыру.

3. Студент білуі тиіс:

- Студенттерді мейірбикелік күтімді ұйымдастырудың әртүрлі формаларымен (амбулаториялық, стационарлық, көшпелі, күндізгі стационар және т.б.) және олардың созылмалы инфекциялық емес аурулардағы ерекшеліктерімен таныстыру.

- Созылмалы аурулары бар науқастарға күтім көрсетуді ұйымдастырудағы медбикенің рөлі мен функцияларын, соның ішінде жеке күтім жоспарын жоспарлау мен жүзеге асыруды талқылау.

- Студенттерге пациенттің жеке қажеттіліктеріне назар аудара отырып, созылмалы аурудың әртүрлі кезеңдерін ескере отырып, күтім жоспарларын жасауға үйрету.

- Медбикелердің медициналық топтың басқа мүшелерімен (дәрігерлер, физиотерапевтер, диетологтар және т.б.) созылмалы аурулары бар науқастарды күту мен емдеуге кешенді көзқарас үшін өзара әрекеттесуінің маңыздылығын талқылау.

Студент істей білуі тиіс:

- Студенттерді функционалдық мүмкіндіктер мен өмір сапасын бағалау шкалаларын пайдалануды қоса алғанда, созылмалы инфекциялық емес аурулары бар пациенттердің жағдайын кешенді бағалауды жүргізуге үйрету.

- Студенттерге пациенттер мен олардың отбасыларына созылмалы ауруларды басқару, соның ішінде өршудің алдын алу және емдеу режимін сақтау бойынша білім беру процесінің бағдарламаларын құруға және іске асыруға үйрету.

- Студенттерге пациенттердің жай-күйінің динамикасын және көрсетілген қызметтердің сапасын ескере отырып, созылмалы аурулар кезінде мейірбикелік күтімді ұйымдастырудың тиімділігін бағалау әдістерін үйрету.

4. Негізгі мәселелер:

1. Мейіргерлік тексеру.

2. Аурудың себептері. Клиникалық көріністер. Асқынулар.

3. Зерттеу әдістері. Емдеу принциптері.

4. Мейіргерлік күтімнің ерекшеліктері.

5. Емхана мен стационар жағдайында мейірбикелік көмек көрсету ерекшеліктері.

6. Алғашқы көмек көрсету бойынша қызметтер.

5. Оқыту және оқыту әдістері (шағын топтар, пікірталас, ситуациялық міндеттер, жұпта жұмыс істеу, презентациялар, кейс-стади және т. б.):

1. Тақырып бойынша сұрақтарды қолдана отырып тақырыпты талдау

2. Кіші топтармен жұмыс

3. ТҚҚ пайдалану (ДК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын таныстыру

4. Ситуациялық есептерді шешу

5. Тақырып бойынша тесттерді шешу

6. Әдебиет: соңғы бетті қараңыз.

7. Бақылау (тесттер, тапсырмалар және т. б.)

Тесттер:

1. Төмендегі нұсқалардың қайсысы мейірбикелік күтімді ұйымдастырудың негізгі формаларына жатпайды?

А. амбулаториялық күтім

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 4 беті

- В. стационарлық күтім
 С. адаптивті күтім
 D. күндізгі стационар
 E. хирургиялық операцияларды жүргізу
2. Созылмалы аурулары бар науқастарға күтім жасауды ұйымдастыруда медбикенің негізгі міндеті қандай?
 A. хирургиялық операцияларды жүргізу
 B. аурудың практикалық өзін-өзі басқаруына білім беру және қолдау
 C. дәрілік терапияны тағайындау
 D. зерттеулер жүргізу
 E. шығу күтімі
3. Үйде емделушілерді медициналық бақылау қандай күтім түріне жатады?
 A. стационарлық күтім
 B. күндізгі стационар
 C. амбулаториялық күтім
 D. шығу күтімі
 E. хирургиялық операцияларды жүргізу
4. Төмендегі аспектілердің қайсысы созылмалы жұқпалы емес ауруларға арналған мейірбикелік күтімнің бөлігі емес?
 A. пациенттермен білім беру жұмысы
 B. науқастың өмірін ұйымдастыру
 C. денсаулық жағдайын бақылау
 D. әкімшілік бақылауды жүзеге асыру
 E. бір мейіргер күтімнің барлық аспектілеріне жауап береді
5. Күтімді ұйымдастыруға көпсалалы көзқарас нені қамтиды?
 A. бір мейіргер күтімнің барлық аспектілеріне жауап береді
 B. медбикенің басқа денсаулық сақтау мамандарымен өзара әрекеттесуі
 C. науқастың отбасының қатысуын елемей
 D. пациенттерді тек мейіргер деңгейінде оқыту
 E. дәрі-дәрмектердің максималды санын белгілеу
6. Созылмалы ауруы бар науқасқа жеке күтім жоспарын құрудың негізгі мақсаты қандай?
 A. барлық ықтимал ауруларды егжей-тегжейлі сипаттаңыз
 B. дәрі-дәрмектердің максималды санын белгілеу
 C. медициналық көмекке қол жеткізудегі кедергілерді жою
 D. пациенттің денсаулығын оңтайландыруды және өмір сүру сапасын жақсартуды қамтамасыз ету
 E. пациенттерді тек мейіргер деңгейінде оқыту
7. "Аурудың өзін-өзі басқаруы" термині нені білдіреді?
 A. а) медициналық бақылаудың толық болмауы
 B. в) пациенттің өз ауруын басқаруға белсенді қатысуы
 C. с) барлық шешімдерді дәрігерлер мен медбикелерге беру
 D. д) симптомдар мен өршулерді елемей
 E. е) пациенттерді тек мейіргер деңгейінде оқыту
8. Күндізгі стационарда медициналық манипуляцияларды жүзеге асыруды күтімді ұйымдастырудың қандай түрі қарастырады?
 A. Патронаж
 B. күндізгі стационар
 C. амбулаториялық күтім

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық	44 беттің 5 беті

- D. үйде күтім жасау
 E. пациенттерді тек мейіргер деңгейінде оқыту
9. Төмендегі факторлардың қайсысы мейірбикелік күтімнің сапасын бағалау критерийі емес?
 A. пациенттердің қанағаттану деңгейі
 B. емдеу процесінің тиімділігі
 C. әкімшілік құжаттаманың көлемі
 D. пациенттің денсаулық жағдайының динамикасы
 E. пациенттерді тек мейіргер деңгейінде оқыту
10. Созылмалы аурулары бар науқастар үшін қай тәсіл тиімді?
 A. медициналық сапарларды пассивті күту
 B. пациентті күтім процесіне белсенді тарту
 C. науқастың қажеттіліктерін елемеу
 D. тек дәрі-дәрмекпен емдеуге назар аудару
 E. пациенттерді тек мейіргер деңгейінде оқыту

Жағдайлық есептер 1:

Сіз созылмалы обструктивті өкпе ауруы (HOSD) бар науқастарды емдейтін амбулаториялық клиникада медбикесіз. Сіздің пациенттеріңіздің бірі, 65 жастағы ер адам жоспарлы тексеруге келеді. Ол ентігудің жоғарылағанын, әсіресе физикалық белсенділікпен ауыратынын және дәрігер ұсынған физикалық белсенділік режимін сақтау қиынға соғатынын хабарлайды.

Сұрақтар:

1. Бұл пациентке қандай қысқа және ұзақ мерзімді күтім мақсаттарын қоюға болады?
2. Науқаспен олардың жағдайын жақсы басқаруға көмектесу үшін қандай білім беру жұмыстарын жүргізуге болады?
3. Науқасқа өмір салтын өзгерту және тұрақты жаттығулар жасау қажеттілігі туралы кеңес беру үшін қандай тәсілді таңдайсыз?

Жағдайлық есептер 2:

Сіз 2 типті қант диабетімен ауыратын науқастарға арналған күндізгі стационарда жұмыс істейсіз. Сіздің пациенттер тобыңызда-Лена, 50 жаста. Ол қант диабетінің жеңіл түрімен ауырады және инсулинмен емдеуді енді бастады. Дәрігермен соңғы кездесуде ол абдырап қалды және қандағы қант деңгейін басқарудан қорқатынын білдірді.

Сұрақтар:

1. Лена үшін оның жағдайы мен қажеттіліктерін ескере отырып, мейірбикелік күтімді ұйымдастырудың қандай түрін ұсынар едіңіз?
2. Қант диабеті және инсулин терапиясы туралы хабардарлықты арттыру үшін Ленамен сабаққа қандай негізгі білім беру бағдарламасының тақырыптарын қосар едіңіз?
3. Ленаның ауруыңыз туралы түсінігін және оның өзін-өзі басқаруға дайындығын қалай бағалайсыз?

2 –сабақ

1. Тақырыбы: МСАК және әлеуметтік қызметпен тығыз қарым-қатынас негізінде ұзақ мерзімді медициналық-әлеуметтік күтім қызметтерін қорғау, медициналық көмек көрсетудің интеграцияланған моделі, әр түрлі санаттағы науқастар үшін паллиативті көмек және үйде күтім жасау (homocare)

2. Мақсаты: Студенттерді МСАК-пен және әлеуметтік қорғау қызметімен ұзақ мерзімді медициналық-әлеуметтік күтім (longtermcare), паллиативтік көмек және үйде күтім

ÖNTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 6 беті

көрсету (homescare) қызметтерімен тығыз өзара іс-қимыл негізінде медициналық көмек көрсетудің интеграцияланған моделімен таныстыру.

3. Студент білуі тиіс:

- Студенттерді әртүрлі қызметтер мен кәсіпқойлар арасындағы ынтымақтастықты қоса алғанда, медициналық көмек көрсетудің интеграцияланған моделінің негізгі компоненттерімен таныстыру.
- Науқастардың әртүрлі санаттарына осындай қызметтерді ұсыну философиясы мен әдіснамасын қоса алғанда, ұзақ мерзімді медициналық-әлеуметтік күтім шеңберінде ұсынылатын негізгі аспектілер мен қызметтерді талдау.
- Студенттерді ұзақ мерзімді күтім және паллиативтік көмек саласында Медициналық және әлеуметтік көмек көрсетудің заңнамалық актілерімен және стандарттарымен таныстыру.
- МСАК, әлеуметтік қорғау қызметтері мен пациенттер арасындағы өзара іс-қимыл процестерінде заманауи технологиялар мен телемедицинаның қолданылуын, оның ішінде қашықтықтан бақылау мен консультацияларды талқылау.
- Ұзақ мерзімді медициналық-әлеуметтік күтім мен паллиативтік көмекке қол жеткізудегі бар кедергілерге талдау жүргізу, сондай-ақ оларды еңсеру бойынша ұсынымдар әзірлеу.
- Пациенттер мен олардың отбасыларына қолжетімді қызметтер мен ұзақ мерзімді медициналық-әлеуметтік күтім мен паллиативтік көмек мүмкіндіктері туралы білім беру бағдарламасының жоспарын әзірлеу.

Студент істей білуі тиіс:

- Студенттерге паллиативті көмектің негізгі принциптерін, соның ішінде ауырсынуды басқаруды, пациенттер мен олардың отбасыларына эмоционалды қолдау көрсетуді және паллиативті күтімдегі этикалық мәселелерді үйрету.
- Студенттер пациенттерге кешенді көмек көрсетуді оңтайлы қамтамасыз ету үшін МСАК, медицина қызметкерлері және әлеуметтік қызметкерлер арасындағы пәнаралық өзара іс-қимыл сценарийлерін әзірлеуі тиіс.
- Студенттерге физикалық, эмоционалдық және әлеуметтік аспектілерді қоса алғанда, интеграцияланған модель контекстінде пациенттер мен олардың отбасыларының қажеттіліктерін бағалау әдістерін үйрету.
- Студенттерге туыстарымен және әлеуметтік қызметтермен өзара әрекеттесу бойынша ұсыныстарды қоса алғанда, үйдегі медициналық көмекке мұқтаж пациенттерге күтім жоспарын әзірлеуге үйрету.

4. Негізгі мәселелер:

1. Көмек көрсетудің интеграцияланған моделінің принциптерін зерттеу
2. Ұзақ мерзімді медициналық-әлеуметтік күтімнің ерекшелігін талдау
3. Паллиативті көмек принциптерін зерттеу
4. Пәнаралық тәсілді әзірлеу
5. Пациенттердің қажеттіліктерін бағалау
6. Үйде күтімді жоспарлау
7. Заңнама мен стандарттарды зерттеу
8. Интеграцияланған көмектегі технологияның рөлін қарастыру
9. Қызметтерге қол жеткізу мәселелерін зерттеу
10. Халыққа арналған білім беру бағдарламаларын әзірлеу

5. Оқыту және оқыту әдістері (шағын топтар, пікірталас, ситуациялық міндеттер, жұпта жұмыс істеу, презентациялар, кейс-стади және т. б.):

1. Тақырып бойынша сұрақтарды қолдана отырып тақырыпты талдау
2. Шағын топтарда жұмыс істеу

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 7 беті

3. ТҚҚ пайдалану (ДК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын таныстыру

4. Ситуациялық есептерді шешу

5. Тақырып бойынша тесттерді шешу

6. Әдебиеттер: соңғы бетті қараңыз.

7. Бақылау (тесттер, тапсырмалар және т. б.)

Тесттер:

1. Медициналық көмек көрсетудің интеграцияланған моделінің негізгі принципі қандай?

A. медициналық және әлеуметтік қызметтерді оқшаулау

B. әртүрлі мамандар арасындағы тығыз өзара іс-қимыл

C. пациенттердің күтім процесіне қатысуын азайту

D. жекелеген медицина қызметкерлерінің білімін сәйкестендіру

E. операция алдындағы көмек

2. Күтімнің қандай түрі симптомдарды басқаруды және өмір сүру мүмкіндігі шектеулі науқастарға эмоционалды қолдауды қамтиды?

A. ұзақ мерзімді күтім

B. паллиативтік көмек

C. операция алдындағы көмек

D. стационарлық көмек

E. жекелеген медицина қызметкерлерінің білімін сәйкестендіру

3. Ұзақ мерзімді медициналық-әлеуметтік көмек қызметтерін сәтті жоспарлау үшін келесі аспектілердің қайсысы маңызды?

A. тек медициналық қажеттіліктерді есепке алу

B. күтімнің әлеуметтік аспектілерін елемей

C. пациенттің және оның отбасының қажеттіліктерін жеке бағалау

D. стандартталған хаттамаларға назар аудару

E. паллиативтік көмек

4. Төменде аталған мамандардың қайсысы Медициналық және әлеуметтік көмекті біріктіру процесіне жиі қатысады?

A. тек медбикелер

B. дәрігерлер мен әлеуметтік қызметкерлер

C. тек әлеуметтік қызметкерлер

D. психологтар мен диетологтар

E. паллиативтік көмек

5. Көмек көрсетудің интеграцияланған моделінің басты артықшылығы қандай?

A. қызметтерді күту уақытын ұлғайту

B. қызмет көрсету сапасының төмендеуі

C. күтімді үйлестіру мен тиімділігін арттыру

D. қызметтерге арналған шығыстарды ұлғайту

E. тек медбикелер

6. Ұзақ мерзімді күтім контекстінде пациенттің қажеттіліктерін түсіну үшін қандай бағалау құралы тиімді?

A. медициналық карта

B. өзін-өзі бағалау сауалнамасы

C. әлеуметтік карта

D. клиникалық зерттеулер

E. күтімді үйлестіру мен тиімділігін арттыру

7. Үйде күтім жасау (homocare) кезінде негізгі фокус қандай болуы керек?

A. күтімнің медициналық аспектілеріне ғана шоғырлану

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 8 беті

- В. пациенттің тәуелсіздігі мен қалауын құрметтеу
  - С. дәрігерлерді қажет болған жағдайда ғана тарту
  - Д. пациенттің медициналық персоналға толық тәуелділігі
  - Е. клиникалық зерттеулер
8. Медициналық көмек көрсетудің интеграцияланған моделіндегі әлеуметтік қызметкерлердің рөлі қандай?
- А. хирургиялық операцияларды жүргізу
  - В. ауруларды емдеуді қамтамасыз ету
  - С. пациенттердің әлеуметтік қызметтер мен ресурстарға қол жеткізуін қолдау
  - Д. тек әкімшілік мәселелерге қатысу
  - Е. пациенттің медициналық персоналға толық тәуелділігі
9. Көмек көрсету кезінде мәдени, эмоционалдық және әлеуметтік факторлардың ерекшеліктерін түсіну қандай аспектіге жатады?
- А. медициналық этика
  - В. әлеуметтік жағдайлар
  - С. күтімге кешенді көзқарас
  - Д. бейнелі пысықтау
  - Е. тек әкімшілік мәселелерге қатысу
10. Төмендегі факторлардың қайсысы ұзақ мерзімді медициналық-әлеуметтік күтімнің бөлігі емес?
- А. алдын алу шаралары
  - В. уақытша медициналық консультациялар
  - С. психологиялық және эмоционалды қолдау
  - Д. оңалту бағдарламаларына қатысу
  - Е. бейнелі пысықтау

Жағдайлық есептер 1:

Сіз созылмалы аурулары бар науқастарға қызмет көрсететін үйдегі мейірбике қызметінде медбике болып жұмыс істейсіз. Сіздің пациенттеріңіздің бірі, жүрек-қан тамырлары аурулары мен қозғалғыштығы шектеулі 70 жастағы әйел көмекке мұқтаж. Ол жалғыз тұрады және медициналық мекемелерге қол жетімділігі шектеулі, сонымен қатар күнделікті іс-әрекеттерді орындау қиынға соғады. Отбасы басқа қалада тұрады және андасанда ғана көмек көрсете алады.

Сұрақтар:

1. Сіз бұл науқастың қажеттіліктерін қалай бағалайсыз және алдымен қандай факторларды ескеру керек?
2. Бұл науқасты қолдау үшін қандай ұзақ мерзімді медициналық-әлеуметтік көмек қызметтерін ұсына аласыз?
3. Кешенді күтімді қамтамасыз ету үшін МСАК және әлеуметтік қорғау қызметімен өзара іс-қимылды қалай жолға қоюға болады?
4. Науқасты өз жағдайын басқаруға және емдеу жоспарын орындауға қолдау көрсету үшін қандай білім беру шараларын қолдануға болады?

Жағдайлық есептер 2:

Сіз курстық практика аясында медициналық көмек көрсетудің интеграцияланған моделін үйренесіз. Сіздің сабақтарыңызда қатерлі ісіктің дамыған сатысынан зардап шегетін және паллиативті көмекке мұқтаж 65 жастағы науқастың жағдайы талқыланады. Науқаста созылмалы ауырсыну бар және қатты шаршаудан зардап шегеді. Оның отбасы көмекке жүгінеді, өйткені олар күтімді қалай дұрыс ұйымдастыруды және эмоционалды қиындықтарды қалай жеңуді білмейді.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA 1979	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 9 беті

Сұрақтар:

1. Бұл пациентке паллиативті күтім жоспарын жасау үшін қандай қадамдар жасайсыз?
2. Кешенді қолдауды қамтамасыз ету үшін дәрігерлер, әлеуметтік қызметкерлер және пациенттің отбасы мүшелері арасындағы өзара әрекеттесуді қалай ұйымдастырасыз?
3. МСАК және әлеуметтік қорғау қызметі арқылы қол жетімді қандай ресурстар мен қызметтер пациент пен оның отбасы үшін пайдалы болуы мүмкін?
4. Паллиативтік көмек көрсету процесінде пациент пен оның отбасының эмоционалды жағдайын қалай сақтайсыз және ол үшін қандай әдістерді қолданасыз?

3 –сабақ

1. Тақырыбы: Қартаю теориялары мен тұжырымдамалары, егде жастағы адамдарға күтім жасау жөніндегі нұсқаулық.

2. Мақсаты: Студенттерді қартаю теориясы мен тұжырымдамасымен, қарттарға күтім жасау бойынша дәлелді нұсқаулықтармен таныстыру

3. Студент білуі тиіс:

- Студенттерді гормоналды теория, генетикалық теория, еркін радикалдар теориясы және жасушалық және молекулалық биологияға негізделген теориялар сияқты қартаюдың негізгі теорияларымен таныстыру.
- Белсенді қартаю теориялары, сәтті қартаю және біркелкі емес қартаю теориялары сияқты қартаюдың әртүрлі тұжырымдамаларына салыстырмалы талдау жүргізу, олардың практикалық көріністері мен егде жастағы адамдарға күтім жасаудағы әсерін талқылау.
- Студенттер дәлелді әдістерге сүйене отырып, егде жастағы пациентке оның ерекше қажеттіліктерін, денсаулық жағдайлары мен қалауларын ескере отырып, жеке күтім жоспарын әзірлеуі керек.
- Егде жастағы адамдарға күтім жасаудың этикалық аспектілерін, соның ішінде автономия, ақпараттандырылған келісім және дәлелді медицина контекстіндегі егде жастағы азаматтардың құқықтарын зерттеу.
- Студенттерді егде жастағы адамдарға күтім жасау сапасын, соның ішінде телемедицина мен электронды медициналық карталарды жақсарту үшін қолдануға болатын заманауи технологиялар мен инновациялармен таныстыру.
- Скрининг бағдарламалары мен пациенттерді оқытуға бағдарлана отырып, жасқа байланысты жалпы аурулар мен асқынулардың алдын алу бойынша сабақтар өткізу.
- Әлеуметтік факторлардың, соның ішінде оқшаулау мен қолдаудың егде жастағы адамдардың денсаулығы мен өмір сапасына әсерін қарастыру және олардың жағдайын жақсарту үшін ұсыныстар әзірлеу.

Студент істей білуі тиіс:

- Студенттерді егде жастағы науқастарға сапалы көмек көрсету үшін ғылыми негізделген ұсыныстар мен практикалық нұсқаулықтарды, соның ішінде алдын алу, диагностика және емдеу аспектілерін қолдануға үйрету.
- Студенттерді стандартталған құралдарды қолдана отырып, егде жастағы адамдардың қажеттіліктерін, соның ішінде физикалық, психикалық және әлеуметтік аспектілерді жан-жақты бағалауға үйрету.
- Әр түрлі саладағы мамандардың (дәрігерлер, әлеуметтік қызметкерлер, психотерапевтер және басқалар) егде жастағы адамдарға күтім жасау нәтижелерін жақсарту үшін қалай ынтымақтаса алатындығын көрсетіңіз.

4. Негізгі мәселелер:

1. Қартаю теорияларын зерттеу

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 10 беті

2. Қартаю тұжырымдамаларын талдау
  3. Егде жастағы адамдарға күтім жасаудың дәлелді базасы
  4. Егде жастағы науқастардың қажеттіліктерін бағалау
  5. Жеке күтім жоспарын жасау
  6. Этикалық мәселелерді талқылау
  7. Пәнаралық тәсілді қолдану
  8. Күтімде технологияны қолдану
  9. Жасқа байланысты аурулардың алдын алу
  10. Әлеуметтік факторларды талқылау
- 5. Оқыту және оқыту әдістері (шағын топтар, пікірталас, ситуациялық міндеттер, жұпта жұмыс істеу, презентациялар, кейс-стади және т. б.):**
1. Тақырып бойынша сұрақтарды қолдана отырып тақырыпты талдау
  2. Шағын топтарда жұмыс істеу
  3. ТҚҚ пайдалану (ДК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын таныстыру
  4. Ситуациялық есептерді шешу
  5. Тақырып бойынша тесттерді шешу
- 6. Әдебиеттер:** соңғы бетті қараңыз
- 7. Бақылау (тесттер, тапсырмалар және т. б.)**
- Тесттер:**
1. Төмендегі сұрақтардың қайсысы еркін радикалдар теориясына жатады?
    - A. қартаю генетикалық бағдарламаға байланысты
    - B. қартаю реактивті оттегі радикалдарының зақымдануының жиналуына байланысты
    - C. қартаю-бұл гормон деңгейінің жоғарылауының нәтижесі
    - D. қартаю жасушалардың тіндерге айналуымен байланысты
    - E. пассивті қартаю
  2. Егде жастағы адамдар денсаулық пен өмір сапасын сақтау үшін белсенді болуы керек деген идея қартаюдың қандай тұжырымдамасын сипаттайды?
    - A. сәтті қартаю
    - B. пассивті қартаю
    - C. Белсенді қартаю
    - D. біркелкі емес қартаю
    - E. қартаю-бұл гормон деңгейінің жоғарылауының нәтижесі
  3. Төмендегі факторлардың қайсысы қартаюдың теориялық негізі болып саналмайды?
    - A. ген теориясы
    - B. әлеуметтік қартаю теориясы
    - C. патологиялық теория
    - D. жасушалық қартаю теориясы
    - E. сәтті қартаю
  4. Егде жастағы адамдарға күтім жасау үшін дәлелді медицина нені қамтиды?
    - A. тек дәстүрлі емдеу әдістерін қолдану
    - B. клиникалық шешімдер қабылдау үшін қол жетімді ең жақсы ғылыми деректерді пайдалану
    - C. пациенттердің жеке қалауын елемей
    - D. барлық шешімдерді стандартты хаттамаға дейін жеңілдету
    - E. жасушалық қартаю теориясы
  5. "Сәтті қартаю" ұғымы нені білдіреді?
    - A. денсаулық жағдайына немқұрайлы қарау
    - B. барлық әлеуметтік байланыстарды жоғалту

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 11 беті

- С. Денсаулық, тәуелсіздік және өмірге белсенді қатысу
- D. басқаларға толық тәуелділік
- E. пациенттердің жеке қалауын елемей
6. Егде жастағы науқастардың функционалдық жағдайын бағалау үшін келесі құралдардың қайсысы қолданылады
- A. қан қысымының көрсеткіші
- B. күнделікті өмірдегі тәуелсіздікті бағалау шкаласы (ADL)
- C. дене салмағының индексі (BMI)
- D. тері түсін бағалау
- E. барлық әлеуметтік байланыстарды жоғалту
7. Жоғарыда аталған аспектілердің қайсысы егде жастағы адамдарға дәлелді күтім жасамайды?
- A. пациенттің жеке қажеттіліктерін есепке алу
- B. қол жетімді ең жақсы деректерді қолдану
- C. ғылыми зерттеулерді елемей
- D. пәнаралық топпен өзара әрекеттесу
- E. тері түсін бағалау
8. Молекулалық деңгейдегі қартаю теориясы үшін қандай тұжырым дұрыс?
- A. барлық молекулалар регенерация қабілетін жоғалтады
- B. генетикалық бейімділік қартаюдың барлық жағдайларын түсіндіреді
- C. жасуша құрылымдарының деградациясы уақыт өте келе функционалдық бұзылуларға әкеледі
- D. қартаю тек сыртқы орта факторларына байланысты
- E. пәнаралық топпен өзара әрекеттесу
9. Қартаюдың қандай тұжырымдамасы егде жастағы адамдардың әл-ауқатының негізгі факторлары ретінде әлеуметтік өзара әрекеттесу мен қолдауға баса назар аударады?
- A. оқшаулау теориясы
- B. қартаюдың әлеуметтік теориясы
- C. функционалды қартаю теориясы
- D. қартаюдың биологиялық теориясы
- E. қартаю тек сыртқы орта факторларына байланысты
10. Егде жастағы адамдарға күтім жасаудың "сенімді" дәлелді тәжірибесі нені білдіреді?
- A. ескірген тәсілдерді қолдану
- B. жаңа әдістер мен технологияларды енгізудің ұтымды тәсілі
- C. емдеу тиімділігін тек энциклопедияларда тексеру
- D. отбасылар мен пациенттердің пікірлерін елемей
- E. қартаюдың әлеуметтік теориясы

Жағдайлық есептер:

Жағдайлық есептер 1:

Сіз geriatrics (геронтология) бөлімінде жұмыс істейсіз және созылмалы жүрек жеткіліксіздігінен зардап шегетін және физикалық мүмкіндіктері шектеулі 75 жастағы науқасты байқайсыз. Науқас өзінің тәуелсіздігі мен өмір сапасына алаңдаушылық білдіреді. Ол құрдастарының белсендірек және мұндай қиындықтарға тап болмағанын көру қаншалықты қайғылы екенін жиі айтады.

Сұрақтар:

1. Науқастың жағдайын және оның эмоционалды тәжірибесін түсіндіру үшін қандай қартаю теорияларын қолдануға болады?

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 12 беті

2. Белсенді қартаю тұжырымдамасын ескере отырып, науқасты қолдау үшін не істеуге болады?
3. Науқасқа өмір сүру сапасын сақтауға көмектесу үшін осы жағдайға қандай дәлелді күтім және оңалту нұсқауларын қолдануға болады?
4. Бұл пациентке жеке күтім жоспарын жасау кезінде ескеру қажет маңызды аспектілер қандай?

Жағдайлық есептер 2:

Сіз оңалту орталығындағы қарттар тобымен жұмыс істейтін пәнаралық топтың бір бөлігісіз. Топта қант диабеті, артрит және деменция сияқты әртүрлі аурулары бар науқастар бар. Команданы талқылау барысында сіз топтың кейбір мүшелері дұрыс күтім жасау тәсілдері туралы әртүрлі көзқарастарды білдіретінін түсінесіз және олардың барлығы ғылыми дәлелдерге негізделмеген.

Сұрақтар:

1. Топ мүшелерін сіздің көзқарасыңыздың дұрыстығына сендіру үшін дәлелді күтім нұсқаулықтарын қалай пайдалануға болады?
2. Әртүрлі аурулары бар егде жастағы науқастармен жұмыс істеу кезінде қандай әлеуметтік және психологиялық аспектілерді ескеру қажет?
3. Қартаюдың сәтті тұжырымдамаларын осы қарттар тобымен жұмыс істеуге қалай біріктіруге болады?
4. Топтың барлық мүшелерінің қажеттіліктері мен өмір сүру сапасын анықтауда қандай бағалау құралдары пайдалы болуы мүмкін?

4 –сабақ

1. Тақырыбы: Паллиативті көмек философиясы.

2. Мақсаты: Студенттерді паллиативті көмек философиясымен таныстыру.

3. Студент білуі тиіс:

- Анықтамаларды, мақсаттарды және философиялық негіздерді, сондай-ақ куративті медицинадан айырмашылықтарды қоса алғанда, паллиативті көмектің негізгі тұжырымдамаларын зерттеу.
- Паллиативтік көмек мамандары кездесетін негізгі этикалық дилеммаларды, соның ішінде автономия, ақпараттандырылған келісім және күтімнің орындылығы мәселелерін зерттеу.
- Паллиативтік көмек көрсетудегі пәнаралық топтың маңыздылығын және пациенттер мен олардың отбасыларына күтім жасаудағы әртүрлі мамандардың (дәрігерлер, медбикелер, әлеуметтік қызметкерлер, психологтар) рөлін зерттеу.
- Мәдениет пен діни нанымдардың паллиативті көмекті қабылдауға және өмірдің соңында шешім қабылдауға қалай әсер ететінін зерттеу.

Студент істей білуі тиіс:

- Пациенттердің отбасыларын қалай қолдау керектігін түсіну және олардың эмоционалды, Әлеуметтік және практикалық қажеттіліктерін ескере отырып, оларды күтім процесіне тарту.
- Паллиативтік көмек көрсетуде пациенттердің өмір сүру сапасын жақсарту мақсатында студенттерге симптомдарды бағалау және басқару (ауырсыну, диспноэ, мазасыздық) әдістерін үйрету.

4. Негізгі мәселелер:

1. Паллиативті көмекті анықтау
2. Этикалық мәселелерді талдау
3. Көпсалалы тәсілді түсіну

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакхстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық	44 беттің 13 беті

4. Паллиативті көмектегі отбасының рөлі
5. Мәдени аспектілерді зерттеу
6. Симптомдар мен өмір сапасын басқару
- 5. Оқыту және оқыту әдістері (шағын топтар, пікірталас, ситуациялық міндеттер, жұпта жұмыс істеу, презентациялар, кейс-стади және т. б.):**
  1. Тақырып бойынша сұрақтарды қолдана отырып тақырыпты талдау
  2. Кіші топтармен жұмыс
  3. ТҚҚ пайдалану (ДК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын таныстыру
  4. Ситуациялық есептерді шешу
  5. Тақырып бойынша тесттерді шешу
- 6. Әдебиет:** соңғы бетті қараңыз.
- 7. Бақылау (тесттер, тапсырмалар және т. б.)**
 Тесттер:
  1. Паллиативті көмектің негізгі бағыты қандай?
    - A. ауруды емдеу
    - B. симптомдарды жеңілдету және өмір сапасын жақсарту
    - C. науқастың өмірін ұзарту
    - D. хирургиялық араласу
    - E. пациенттің жай-күйіне жалғыз медициналық түсініктеме беру
  2. Төмендегі аспектілердің қайсысы паллиативті көмектің маңызды бөлігі болып табылады?
    - A. пациенттің жай-күйіне жалғыз медициналық түсініктеме беру
    - B. пациенттің психоәлеуметтік, эмоционалдық және рухани қажеттіліктерін есепке алу
    - C. эмоционалды жағдайды ескермей физикалық белгілерге назар аудару
    - D. пациенттің қалауын елемей
    - E. симптомдарды жеңілдету және өмір сапасын жақсарту
  3. Терминалды аурулар контекстіндегі паллиативті көмектің негізгі мақсаты қандай?
    - A. науқасты емдеу
    - B. азапты жеңілдету және жайлылықты қамтамасыз ету
    - C. медициналық араласулардың қарқындылығын арттыру
    - D. пациенттің белсенділігін жоғары деңгейде ұстау
    - E. пациенттің психоәлеуметтік, эмоционалдық және рухани қажеттіліктерін есепке алу
  4. Паллиативті көмекке қатысты қандай тұжырым дұрыс?
    - A. ол өмірдің соңында ғана беріледі
    - B. бұл аурудың кез келген кезеңінде пайдалы болуы мүмкін
    - C. ол медициналық әдістерді қолдануды жоққа шығарады
    - D. ол тек науқастың физикалық денсаулығына бағытталған
    - E. азапты жеңілдету және жайлылықты қамтамасыз ету
  5. Паллиативті көмек философиясының негізгі принципі қандай?
    - A. аурудың себебін жоюға назар аудару
    - B. пациентке біртұтас көзқарасқа назар аудару
    - C. барлық пациенттер үшін стандартты емдеу хаттамаларын жасау
    - D. күрделі медициналық технологияларды тұрақты пайдалану
    - E. бұл аурудың кез келген кезеңінде пайдалы болуы мүмкін
  6. Төмендегі аспектілердің қайсысы паллиативтік көмектің бөлігі емес?
    - A. отбасы мен қамқоршыларды қолдау
    - B. науқасты жақсы физикалық ортамен қамтамасыз ету
    - C. тек химиялық заттарға назар аудару

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 14 беті

- D. ауырсынуды және басқа белгілерді басқару
 E. пациентке біртұтас көзқарасқа назар аудару
7. Паллиативті көмек көрсетуде команда қандай рөл атқарады?
 A. команданың әрбір мүшесі басқалардан тәуелсіз жұмыс істейді
 B. команда пациентке жақсы күтім жасау үшін әртүрлі мамандықтарды біріктіреді
 C. команда тек медициналық аспектілерге назар аударады
 D. команда тек психологиялық қолдау көрсетеді
 E. науқасты жақсы физикалық ортамен қамтамасыз ету
8. Төмендегілердің қайсысы паллиативтік көмектегі қарым-қатынастың негізгі аспектісі болып табылады?
 A. пациенттің қабылдауын ескермей барлық ақпаратты беру
 B. пациенттің қалауы мен қажеттіліктерін белсенді тыңдау және құрметтеу
 C. науқастың эмоционалды жағдайын елемей
 D. күрделі медициналық терминдерді қолдану
 E. команда тек психологиялық қолдау көрсетеді
9. Паллиативтік көмектің қандай принциптері пациент пен денсаулық сақтау мамандары арасында бірлескен шешімдер қабылдауға ықпал етеді?
 A. пациенттің автономиясы
 B. емдеуге мәжбүрлеу
 C. науқастың қалауын елемей
 D. емдеу нұсқаларын жеңілдету
 E. науқастың эмоционалды жағдайын елемей
10. Паллиативті көмекке "сапалы қолдау" дегеніміз не?
 A. барлық ауруларға арналған стандартталған емдеу
 B. әрбір пациентке оның бірегей қажеттіліктерін ескеретін жеке көзқарас
 C. науқастың тек отбасы мүшелеріне көмек көрсету
 D. пациенттің жағдайы туралы ақпаратты тежеу
 E. емдеуге мәжбүрлеу

Жағдайлық есептер:

Жағдайлық есептер 1:

Сіз паллиативті командада жұмыс істейсіз. Науқастардың бірі, қатерлі ісіктің соңғы сатысы бар 68 жастағы әйел, қалған уақытын отбасында өткізу үшін үйіне оралғысы келді. Ол қатты физикалық ауырсынуды сезінеді және депрессиялық жағдайлардан зардап шегеді. Оның күтімге белсенді қатысатын екі қызы бар, бірақ олардың бірі анасының үйге оралу туралы шешіміне қарсы, өйткені ол аурухана жағдайында болған дұрыс деп санайды.

Сұрақтар:

1. Науқастың үйге келуге деген ұмтылысын қолдау үшін паллиативті көмек философиясын қалай қолданар едіңіз?
2. Үйде пациенттің өмір сүру сапасын жақсарту үшін қандай тәсілдерді қолдануға болады?
3. Қыздарыңызбен олардың алаңдаушылығын ескеру және екі тараптың қолдауын қамтамасыз ету үшін сіздің байланыс жоспарыңыз қандай болады?
4. Отбасына үйде жайлы күтім жасауға көмектесу үшін қандай ресурстар мен қызметтерді ұсынуға болады?

Жағдайлық есептер 2:

Сіз паллиативті қызметтегі дәрігерсіз және созылмалы өкпе ауруы бар 55 жастағы науқасты бақылап отырсыз. Оның физикалық белгілері бақыланады, бірақ ол тағдырына

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИАСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA 1979	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 15 беті

қатты алаңдайды және бұл туралы отбасымен қалай сөйлесуді білмейді. Ер адам оның жағдайы нашарлап бара жатқанына алаңдайды және туыстарына алаңдаушылық білдіргісі келмейді. Оның жұбайы аурудың себептері мен емдеу мүмкіндіктері туралы ақпаратты белсенді түрде іздейді.

Сұрақтар:

1. Сіз науқасты эмоционалды тәжірибесінде қалай қолдай аласыз және оған мазасыздықпен күресуге қалай көмектесе аласыз?
2. Оның жағдайын жұбайыңызбен және балаларыңызбен ашық талқылауды ынталандыру үшін қандай байланыс әдістерін қолдануға болады?
3. Бұл процесте психологтар немесе әлеуметтік қызметкерлер сияқты паллиативтік топтың басқа мүшелері қандай рөл атқара алады?
4. Белгілі бір жағдайда пациентпен және оның отбасымен құрметті және этикалық қарым-қатынасты қамтамасыз ету үшін паллиативті көмек философиясының қандай аспектілерін қолдануға болады?

5 -сабақ

1. Тақырыбы: Мультидисциплинарлық тәсілді (тиісті даярлығы бар дәрігерлер, мейіргерлер, Психолог/Психотерапевт, әлеуметтік жұмыс жөніндегі маман/әлеуметтік қызметкер, дін қызметкерлері, түрлі діни конфессиялардың өкілдері) пайдалана отырып, жан-жақты паллиативтік көмек (медициналық, психоәлеуметтік және рухани).

2. Мақсаты: Студенттерді таныстыру

3. Студент білуі тиіс:

- Медициналық, психоәлеуметтік және рухани көмекті анықтауды қоса алғанда, жан-жақты паллиативтік көмектің негізгі ұғымдарын зерделеу. Науқастың өмір сүру сапасын жақсарту үшін осы аймақтардың әрқайсысы бір-бірімен қалай әрекеттесетінін қарастырыңыз.
- Психоәлеуметтік қолдау әдістерін, оларды практикаға енгізуді және пациенттер мен олардың отбасыларының қажеттіліктерін бағалауды зерделеу. Осы саладағы психолог пен әлеуметтік қызметкердің рөлін қарастырыңыз.
- Дәрігерлерді, медбикелерді, психологтарды, әлеуметтік қызметкерлер мен дін қызметкерлерін қамтитын көпсалалы топтың құрамы мен функцияларын зерттеу. Әр маманның пациентке және оның отбасына күтім жасаудың жалпы процесіне қалай үлес қосатынын түсіну.
- Паллиативтік көмек контекстінде рухани қолдаудың маңыздылығын талқылау және әртүрлі діндердің азап, өлім және руханият мәселелеріне қалай қарайтынын зерттеу. Пациенттер мен олардың отбасыларын қолдаудағы діни қызметкерлер мен діни конфессия өкілдерінің рөлін қарастырыңыз.
- Пациенттердің отбасыларымен өзара әрекеттесу және оларды күтім процесіне тарту стратегияларын әзірлеу. Көпсалалы топтың отбасына жоғалту мен қайғы-қасіретті жеңуге қалай көмектесетінін қарастырыңыз.
- Жан-жақты паллиативтік көмек көрсету кезінде туындайтын этикалық дилеммаларды зерттеу. Күтімге қол жеткізудегі автономия, ақпараттандырылған келісім және әділеттілік мәселелерін қарастырыңыз.

Студент істей білуі тиіс:

- Күтімде бірлескен мақсаттарға жету үшін белсенді тыңдау, ақпарат алмасу және қарым-қатынасты сақтау әдістерін қоса алғанда, команда ішінде тиімді қарым-қатынас дағдыларын дамыту

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 16 беті

• Студенттерге ауырсыну және диспноэ сияқты белгілерді диагностикалау және басқару әдістерін және олардың науқастың жалпы жағдайына әсерін үйрету. Медициналық тәсілдің маңыздылығын жан-жақты паллиативті көмек аясында қарастырыңыз.

4. Негізгі мәселелер:

1. Жан-жақты паллиативтік көмектің анықтамасы және негізгі компоненттері
2. Көпсалалы командалардың рөлі
3. Көпсалалы топтағы байланыс
4. Паллиативті көмектің физикалық аспектілері
5. Психоәлеуметтік қолдау
6. Рухани қолдау және діннің рөлі
7. Отбасылық өзара әрекеттесу және қолдау
8. Этикалық аспектілер

5. Оқыту және оқыту әдістері (шағын топтар, пікірталас, ситуациялық міндеттер, жұпта жұмыс істеу, презентациялар, кейс-стади және т. б.):

1. Тақырып бойынша сұрақтарды қолдана отырып тақырыпты талдау
2. Кіші топтармен жұмыс
3. ТҚҚ пайдалану (ДК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын таныстыру
4. ситуациялық есептерді шешу
5. тақырып бойынша тесттерді шешу

6. Әдебиет: соңғы бетті қараңыз.

7. Бақылау (тесттер, тапсырмалар және т. б.)

Тесттер:

1. Жан-жақты паллиативтік көмектің негізгі принципі қандай?
  - A. тек физикалық белгілерді емдеу
  - B. күтімнің медициналық, психоәлеуметтік және рухани аспектілерін біріктіру
  - C. негізгі ауруды емдеуге назар аудару
  - D. аурудың соңғы сатысы бар науқастарға ғана көмек көрсетуді шектеу
  - E. әлеуметтік қызметкер
2. Келесі тізімдегі қай маман паллиативті көмектің көпсалалы тобы шеңберінде психоәлеуметтік қолдауды қамтамасыз етуге жақын?
  - A. онколог-дәрігер
  - B. әлеуметтік қызметкер
  - C. мейіргер
  - D. физиотерапевт
  - E. тек медициналық ұсыныстар беру
3. Діни қызметкерлердің паллиативтік көмек көрсетудегі рөлі қандай?
  - A. тек медициналық ұсыныстар беру
  - B. науқастың және оның отбасының рухани әл-ауқатын қолдау
  - C. пациентке физикалық көмек көрсету
  - D. пациенттің өсиетін қайта жазу
  - E. физиотерапевт
4. Төмендегі аспектілердің қайсысы паллиативтік көмек көрсетудегі көпсалалы тәсілдің бөлігі болып табылады?
  - A. мамандар арасындағы өзара іс-қимылдың төмен деңгейі
  - B. пациентпен және оның отбасымен бірлесіп шешім қабылдау
  - C. тек аурухана жағдайында көмек көрсету
  - D. мәдени және діни әртүрлі қалауларды елемей
  - E. пациентке физикалық көмек көрсету

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA 1979	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 17 беті

5. Әлеуметтік жұмыс мамандары пациенттерге паллиативті көмекке қалай көмектесе алады?
- A. тек заңды құжаттар мәселелерінде
  - B. ресурстар мен қызметтерді ұйымдастыруда психоәлеуметтік қолдау және көмек көрсетуде
  - C. тек қана медициналық оңалтуда
  - D. бала күтіміне мамандандыру
  - E. пациентке физикалық көмек көрсету
6. Паллиативтік көмектің көпсалалы тобындағы қарым-қатынастың маңызды элементі қандай?
- A. пациентті құжаттарға қол қоюға мәжбүрлеу
  - B. пациенттің қажеттіліктері мен қалауларын талқылаудағы ашықтық пен адалдық
  - C. медбикелердің пікірін елемеу
  - D. күрделі медициналық терминологияны қолдану
  - E. бала күтіміне мамандандыру
7. Паллиативтік көмектің көпсалалы тобында медбикелер қандай рөл атқарады?
- A. олар тек дәрі-дәрмектерді жоспарлау мен басқаруды жүзеге асырады
  - B. олар пациенттің жағдайына тікелей күтім мен бақылауды қамтамасыз етеді
  - C. олар рухани әл-ауқатқа жауапты жалғыз мамандар
  - D. олар барлық психологиялық кеңес береді
  - E. медбикелердің пікірін елемеу
8. Осы тәсілдердің қайсысы паллиативті көмек рухына қатысты?
- A. патофизиологиялық тәсіл
  - B. пациенттің өмірінің барлық аспектілерін ескере отырып, кешенді тәсіл
  - C. отбасын шешім қабылдау процесінен шығаратын тәсіл
  - D. тек жаңа медициналық технологияларды зерттеуге бағытталған тәсіл
  - E. олар барлық психологиялық кеңес береді
9. Неліктен паллиативтік көмектегі мәдени және діни айырмашылықтарды ескеру маңызды?
- A. Бұл күтім үшін маңызды емес
  - B. мұндай айырмашылықтар пациенттің қалауына және олардың отбасылық құжаттарына әсер етуі мүмкін
  - C. барлық пациенттердің құндылықтары мен сенімдері бірдей
  - D. бұл тек күтім процесін қиындатады
  - E. олар барлық психологиялық кеңес береді
10. Жан-жақты паллиативті көмек туралы қандай қорытынды жасауға болады?
- A. ол әрқашан тек медициналық аспектілерге назар аударуы керек
  - B. психоәлеуметтік және рухани аспектілерді медициналық көмектен бөлуге болады
  - C. ол ыңғайлы және сапалы күтімді қамтамасыз ету үшін әртүрлі кәсіби білімді біріктіруді талап етеді
  - D. бұл аурудың соңғы сатысындағы науқастарға ғана жарамды
  - E. бұл тек күтім процесін қиындатады

Жағдайлық есептер:

Жағдайлық есептер 1:

Сіз қатерлі ісік диагнозы қойылған 70 жастағы ер адаммен жұмыс істейтін көпсалалы паллиативті көмек тобының мүшесісіз. Науқаста ауыр физикалық белгілер, соның ішінде ауырсыну мен шаршау бар, бірақ сонымен бірге оның ауруына байланысты қатты

ÖNTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA 1979	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 18 беті

мазасыздық пен депрессия бар. Оның отбасы күйзеліске ұшырайды және оның жағдайын қабылдауда қиындықтарға тап болады, бұл жағдайды одан әрі нашарлатады. Сонымен қатар, пациент руханият мәселелеріне белсенді қызығушылық танытады және оның діни сенімдері туралы алаңдайды.

Сұрақтар:

1. Осы пациентке күтім жасау тәсілін талқылау үшін көпсалалы топ мүшелерімен кездесуді қалай ұйымдастыруға болады? Қандай мамандарды қосу керектігін және олардың рөлі қандай болатынын сипаттаңыз
2. Науқастың физикалық белгілерін жеңілдету үшін қандай нақты стратегияларды ұсына аласыз және оны психоәлеуметтік қолдаумен қалай біріктіруге болады?
3. Науқастың отбасын қолдау және олардың қазіргі жағдайды түсінуін жақсарту үшін қандай қадамдар жасау керек?
4. Науқасқа күтім жасау процесінде діни қызметкерлер мен рухани көмек мамандарын тартудың маңызы қандай және сіз бұл қолдауды қалай ұйымдастыра аласыз?

Жағдайлық есептер 2:

Сіз паллиативтік көмек көрсетілетін терапия орталығында жұмыс істейсіз. Сізге прогрессивті нейродегенеративті ауруы бар 65 жастағы әйелді бақылау тапсырылды. Ол қарым-қатынаста қиындықтарға тап болады және қазіргі уақытта физикалық қабілеті шектеулі. Оның қызы мен немерелерінен тұратын отбасы қамқорлыққа белсенді қатысады, бірақ олар эмоционалды күйзеліске ұшырайды және оны қалай жақсы қолдау керектігін түсінбейді. Әйел де рухани қолдау алғысы келетінін білдіреді, бірақ оның отбасы оған қалай жақындау керектігін білмейді.

Сұрақтар:

1. Мультидисциплинарлық тәсіл аясында пациент пен оның отбасының қажеттіліктерін бағалауды қалай ұйымдастыруға болады? Бұл үшін қандай арнайы топ мүшелерін тарту керек?
2. Әйелге және оның отбасына эмоционалды күйзелісті жеңуге көмектесу үшін қандай психоәлеуметтік қолдау әдістерін ұсынуға болады?
3. Науқастың рухани сұраныстарын қанағаттандыру үшін діни қызметкерлердің немесе рухани көмек мамандарының қолдауын қалай үйлестіруге болады?
4. Науқаспен жұмыс істеу үшін медбикелер мен физиотерапевттерді қалай тартуға болады, олардың күш-жігерін оның физикалық жағдайын сақтауға және өмір сапасын жақсартуға бағыттай аласыз?

6 -сабақ

1. Тақырыбы: Қатерлі ісіктен айыққан, бірақ химиотерапиядан, радиациядан, хирургиялық емдеуден салдары бар науқастарды басқару принциптері.

2. Мақсаты: студенттерді қатерлі ісіктен айыққан, бірақ химиотерапия, сәулелену, хирургиялық емдеудің салдарын бастан кешіретін пациенттерді басқару принциптерімен таныстыру.

3. Студент білуі тиіс:

- Науқасқа шектеулерді жеңуге көмектесетін физиотерапия немесе арнайы жаттығулар сияқты оңалту әдістерін үйреніңіз.

Студент істей білуі тиіс:

- Науқасқа симптомдарды жеңілдету және өмір сапасын жақсарту үшін қол жетімді әдістер туралы ақпараттық материал (буклет немесе постер) жасауды үйрету.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 19 беті

- Емдеуден кейін пайда болуы мүмкін негізгі физикалық белгілерді анықтауға үйрету және оларды бақылау және жеңілдету бойынша ұсыныстар әзірлеу.

4. Негізгі мәселелер:

1. Науқастың қажеттіліктерін бағалау
2. Физикалық белгілерді басқару
3. Психоәлеуметтік қолдау
4. Өзіне-өзі қызмет көрсету бойынша оқыту
5. Өзіне-өзі көмектесудің негізгі аспектілері, соның ішінде физикалық белсенділік, тамақтану, психикалық денсаулық және әлеуметтік байланыстарды қолдау.

5. Оқыту және оқыту әдістері (шағын топтар, пікірталас, ситуациялық міндеттер, жұпта жұмыс істеу, презентациялар, кейс-стади және т. б.):

1. Тақырып бойынша сұрақтарды қолдана отырып тақырыпты талдау
2. Кіші топтармен жұмыс
3. ТҚҚ пайдалану (ДК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын таныстыру
4. ситуациялық есептерді шешу
5. тақырып бойынша тесттерді шешу

6. Әдебиет: соңғы бетті қараңыз.

7. Бақылау (тесттер, тапсырмалар және т. б.)

Тесттер:

1. Төмендегі белгілердің қайсысы ең көп таралған және химиотерапиядан кейінгі науқастарда жиі кездеседі?
  - A. бас ауруы
  - B. созылмалы шаршау
  - C. енгігу
  - D. температураның жоғарылауы
  - E. диетолог
2. Медициналық мамандардың қайсысы қатерлі ісікпен емделген науқастарда тамақтануға байланысты жанама әсерлерді басқаруға ең қолайлы?
  - A. Психолог
  - B. Онколог
  - C. Диетолог
  - D. Мейірбике
  - E. Кардиолог
3. Қатерлі ісіктен айыққан науқастар үшін психикалық денсаулықты сақтаудың қандай әдістері маңызды?
  - A. оқшаулау және қарым-қатынастан аулақ болу
  - B. өзара көмек топтары және психотерапия
  - C. жаңа дәрі-дәрмектерді кеңессіз қолдану
  - D. физикалық белсенділіктің толық болмауы
  - E. барлық физикалық белсенділікті жою
4. Төмендегілердің қайсысы қатерлі ісікпен емделген науқасты басқарудағы басты басымдық болып табылады?
  - A. барлық физикалық белсенділікті жою
  - B. симптомдарды бақылау және басқару
  - C. қатаң диетаны сақтау
  - D. дәрігерге бару санын азайту
  - E. барлық физикалық белсенділікті жою

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 20 беті

5. Сәулелік терапияның салдары бар науқастарда келесі жағдайлардың қайсысы дамуы мүмкін?
- Анемия
  - Пневмония
  - лимфа ісінуі
  - жоғарыда айтылғандардың барлығы
  - дәрігерге бару санын азайту
6. Қандай тәсіл пациенттерге қатерлі ісік емдеуден кейін мазасыздық пен қайталану қорқынышын жеңуге тиімді көмектеседі?
- ықтимал қайталанулар туралы мерзімінен бұрын хабарлау
  - медициналық қызметкермен қорқыныштарды ашық талқылау
  - жағдайды нашарлатпау үшін қорқынышты елемей
  - химиотерапия емдеуді қолдану
  - тек дәрі-дәрмекпен емдеуді қолдану
7. Терапияның салдарын сезінетін қатерлі ісіктен айыққан науқастар үшін физикалық белсенділіктің маңызы қандай?
- маңызды емес
  - өмір сапасын жақсартуға және жанама әсерлерді азайтуға көмектеседі
  - олардың жағдайын нашарлатуы мүмкін
  - толығымен емдеуге байланысты
  - медициналық қызметкермен қорқыныштарды ашық талқылау
8. Қатерлі ісіктен аман қалған науқасты емдеу жоспарын жасау кезінде нені ескеру керек?
- тек физикалық жанама әсерлер
  - эмоционалды, Әлеуметтік және қаржылық аспектілер
  - отбасындағы қатерлі ісік тарихы
  - медициналық мекеменің тазалығы
  - толығымен емдеуге байланысты
9. Қатерлі ісік емдеуден кейін науқастың жағдайын бағалау үшін қай әдіс ең пайдалы?
- өмір сапасы туралы сауалнама
  - зертханалық талдаулар
  - массаж
  - хирургиялық араласу
  - тек физикалық жанама әсерлер
10. Қатерлі ісіктен айыққан науқастар үшін отбасын қолдау қандай рөл атқарады?
- рөл жоқ
  - стресс көзі болуы мүмкін
  - қалпына келтірудегі және эмоционалды әл-ауқаттағы негізгі рөл
  - тек қаржылық қолдау
  - хирургиялық араласу

Жағдайлық есептер:

Жағдайлық есептер 1: Сүт безі қатерлі ісігін емдеген 54 жастағы науқас алты ай бұрын химиотерапияны аяқтады. Емдеудің сәтті нәтижесіне қарамастан, ол депрессия мен мазасыздықтан зардап шегеді, әлсіздік және созылмалы шаршау сияқты физикалық ыңғайсыздықты сезінеді.

Сіздің міндетіңіз-бұл пациентке оның жағдайы мен өткен тәжірибелерін ескере отырып, психологиялық және эмоционалды қолдау жоспарын құру.

Сұрақтар:

1. Сіз қандай психологиялық қолдау әдістерін қолданар едіңіз?

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 21 беті

2. Науқастың отбасын қалпына келтіру процесіне қалай тартуға болады?
3. Науқасқа оның жағдайын жақсарту үшін қандай қосымша ресурстарды (қолдау топтары, ақпараттық материалдар) ұсына аласыз?

Жағдайлық есептер 2: жанама әсерлерді басқару

Жағдай: қуық асты безінің қатерлі ісігіне байланысты сәулелік терапиядан өткен 60 жастағы науқас геморрой (радиациядан туындаған) және зәр шығару бұзылыстары сияқты жанама әсерлерге тап болады. Ол өзінің жағдайына байланысты ыңғайсыздық пен ұятты сезінеді, бұл оның өмір сапасына әсер етеді. Сіз бұл науқасты амбулаториялық режимде басқаратын дәрігерсіз.

Сұрақтар:

1. Бұл жағдайда жанама әсерлерді басқарудың қандай тәсілдерін қолдануға болады?
2. Науқасқа өзін-өзі күту және өзін-өзі бақылау туралы қандай ақпарат бере аласыз?
3. Науқастың Әлеуметтік және психологиялық аспектілерін ескере отырып, оның өмір сүру сапасын қалай бағалауға және жақсартуға болады?

7 -сабақ

1. Тақырыбы: Науқастың туыстары мен еріктілерді стационарда және үй жағдайында паллиативтік көмек көрсетуге үйрету.

2. Мақсаты: Студенттерді стационарда және үйде паллиативтік көмек көрсету үшін туыстары мен еріктілерін оқыту әдістерімен таныстыру.

3. Студент білуі тиіс:

- Науқастың қажеттіліктерін, соның ішінде физикалық, эмоционалдық және әлеуметтік аспектілерді жан-жақты бағалау үшін үлгі жасау.

Студент істей білуі тиіс:

- Пациенттерді күту тобына қандай мамандардың қатысуы мүмкін екенін (мысалы, дәрігер, медбике, психолог, диетолог) және көпсалалы тәсілдің маңыздылығын анықтауға үйрету.

- Жағдайды үнемі бақылау және жаңа қажеттіліктерді анықтау үшін пациентпен және оның отбасымен өзара әрекеттесу жоспарын құруға үйрету.

4. Негізгі мәселелер:

- 1: Үйде күтім жасауға дайындық
- 2: Эмоционалды қолдауды басқару
3. Пациенттермен және олардың отбасыларымен қарым-қатынас кезінде ескерілетін эмоционалды қолдаудың негізгі принциптерінің тізімі.

5. Оқыту және оқыту әдістері (шағын топтар, пікірталас, ситуациялық міндеттер, жұпта жұмыс істеу, презентациялар, кейс-стади және т. б.):

1. Тақырып бойынша сұрақтарды қолдана отырып тақырыпты талдау
2. Кіші топтармен жұмыс
3. ТҚҚ пайдалану (ДК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын таныстыру
4. ситуациялық есептерді шешу
5. тақырып бойынша тесттерді шешу

6. Әдебиет: соңғы бетті қараңыз.

7. Бақылау (тесттер, тапсырмалар және т. б.)

Тесттер:

1. Анемиялық синдромға тән:
  - A. әлсіздік, жылдам жүрек соғысы, сынғыш тырнақтар
  - B. қан қысымының жоғарылауы, бас ауруы

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 22 беті

- С. тәбеттің жоғарылауы, артық салмақ
 D. сананың жоғалуы, құрысулар
 E. құсу, диарея
2. 17 жастағы науқаста полиурия бар, зәрдің тығыздығы төмендейді. Сұйықтықты шектегеннен кейін зәрдің тығыздығы өзгерген жоқ. Болжалды диагноз:
- A. қант диабеті емес
 B. қант диабеті
 C. психогендік полидипсия
 D. созылмалы пиелонефрит
 E. жедел пиелонефрит
3. Жедел гломерулонефриттің белгілері:
- A. гематурия, ісіну, гипертония
 B. пиурия, бактериурия, гипертония
 C. гематурия, бактериурия, ісіктер
 D. лейкоцитурия, цилиндрурия, ісіктер
 E. ісіктер, пиурия, лейкоцитурия
4. Кезінде ... беттің ісінуі, гипертония, зәрдің бұлыңғыр қоңыр-қызыл түсі бар.
- A. жедел гломерулонефрит
 B. уролития
 C. жедел цистит
 D. созылмалы пиелонефрит
 E. өткір нефрит
5. Төменгі арқадағы ауырсыну кезінде шап арқылы жұғады (сәулелену):
- A. уролития
 B. гломерулонефрит
 C. цистит
 D. пиелонефрит
 E. нефрит
6. Созылмалы бүйрек жеткіліксіздігі асқыну болуы мүмкін ... .
- A. гломерулонефрит
 B. гепатит
 C. панкреатит
 D. цистит
 E. пиелонефрит
7. Жедел гломерулонефрит кезінде алғашқы күндері тағайындалады ... .
- A. қатаң төсек демалысы
 B. төсек демалысы
 C. жартылай төсек режимі
 D. жалпы
 E. палаталы
8. Жедел циститтің клиникалық белгілері:
- A. зәр шығару кезіндегі ауырсыну
 B. ісіктер, гипертония,
 C. қызба
 D. төменгі арқадағы ауырсыну, макрогематурия
 E. ісіктер
9. Нәжістен жасырылған қанды анықтау үшін олар шектеледі ....
- A. ет

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 23 беті

В. ботқа

С. сүт

Д. нан

Е. қоспалар

10. Тенезм-бұл..

А. зәр шығаруға жалған ауырсыну

В. іштің ауыруы, метеоризм.

С. асқазанның құрысуы, іш қату.

Д. іштің ауыруы, жиі - жиі диарея.

Е. ұзақ іш қату.

Жағдайлық есептер:

Жағдайлық есептер 1: туыстарын стационарда оқыту

Ауруханада паллиативті көмекке мұқтаж қатерлі ісіктің соңғы сатысы бар науқас бар. Оның отбасы (анасы, әкесі және ағасы) қатты күйзеліске ұшырайды және оның жағдайын жеңілдету үшін оған қалай дұрыс күтім жасау керектігін білмейді. Паллиативтік көмек медбикесі туыстарына қажетті көмекті қалай көрсету керектігі туралы оқыту семинарын өткізуге шешім қабылдады.

Сұрақтар:

1. Науқастың туыстарына арналған оқу бағдарламасына қандай тақырыптар мен дағдыларды қосу керектігін сипаттаңыз.

2. Отбасын оқыту кезінде ескеру қажет негізгі психологиялық аспектілер қандай?

3. Семинардан кейін отбасына өзін-өзі зерттеу үшін қандай ресурстар мен материалдарды беруге болады?

Жағдайлық есептер 2: еріктілерді үйде оқыту

Еріктілер ұйымы үйде паллиативті көмек көрсететін науқастарды қолдау бағдарламасын бастады. Еріктілер тобы пациенттер мен олардың отбасыларына тиімді көмектесу үшін білім алғысы келеді. Олар паллиативтік көмек саласында жұмыс істейтін мейірбикеге тренинг өткізу туралы өтінішпен жүгінеді.

Сұрақтар:

1. Үйде емделушілермен сәтті жұмыс істеу үшін еріктілерге берілуі керек негізгі дағдылар мен білімді анықтаңыз.

2. Еріктілер қажетті дағдыларды игеруі үшін оқытудың практикалық бөлігін қалай ұйымдастыруға болады?

3. Пациенттермен жұмыс жасамас бұрын еріктілермен қандай қауіпсіздік шаралары мен этикалық аспектілерді талқылау керек?

8 -сабақ

1. Тақырыбы: Созылмалы аурулары бар науқастарға өршу кезеңінде үйде мейіргерлік күтімді жүзеге асырудың көрсеткіштері мен алғышарттары (жараларды емдеуді қажет ететін пациенттер).

2. Мақсаты: Студенттерді өршу кезеңінде созылмалы аурулары бар үйде мейірбикелік күтімді жүзеге асырудың көрсеткіштері мен алғышарттарымен таныстыру (жараларды емдеуді қажет ететін пациенттер).

3. Студент білуі тиіс:

- Созылмалы аурулары бар науқастарда үйде мейірбикелік күтімді жүзеге асыруға арналған көрсеткіштерді зерделеу және талдау.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық	44 беттің 24 беті

• Пациенттің жағдайын бақылау және үйде мейірбикелік күтімнің тиімділігін бағалау критерийлерін анықтау.

Студент істей білуі тиіс:

- Жараның ауырлығын бағалауды қоса алғанда, өршу кезеңінде созылмалы ауруы бар
- Созылмалы ауруы мен жарасы бар науқасқа, оның ішінде мақсаттарға, күтілетін нәтижелерге және интервенцияларға мейірбикелік күтім жоспарын жасаңыз. науқастың жағдайын бағалау алгоритмін әзірлеу.

4. Негізгі мәселелер:

1. Мейірбикелік тексеру.
2. Аурудың себептері. Клиникалық көріністер. Асқынулар. Зерттеу әдістері. Емдеу принциптері.
3. Мейірбикелік күтімнің ерекшеліктері.
4. Емхана мен аурухана жағдайында мейірбикелік көмек көрсетудің ерекшеліктері.
5. Алғашқы көмек көрсету бойынша қызметтер.

5. Оқыту және оқыту әдістері (шағын топтар, пікірталас, ситуациялық міндеттер, жұпта жұмыс істеу, презентациялар, кейс-стади және т. б.):

1. Тақырып бойынша сұрақтарды қолдана отырып тақырыпты талдау
2. Кіші топтармен жұмыс
3. ТҚҚ пайдалану (ДК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын таныстыру
4. Ситуациялық есептерді шешу
5. Тақырып бойынша тесттерді шешу

6. Әдебиет: соңғы бетті қараңыз.

7. Бақылау (тесттер, тапсырмалар және т. б.)

Тесттер:

1. Төменде келтірілген жағдайлардың қайсысы үйде мейірбикелік күтімді ұйымдастырудың көрсеткіші болып табылады?
  - A. қуат режимін жеңілдету
  - B. өршуі бар созылмалы аурудың болуы
  - C. науқастың психологиялық жағдайы
  - D. ауруханаға қол жетімділіктің болмауы
  - E. тұмау
2. Төмендегі аурулардың қайсысы асқыну қаупіне байланысты үйде қарқынды күтімді қажет етеді?
  - A. тұмау
  - B. қант диабеті
  - C. ЖРВИ
  - D. Суық
  - E. қуат режимін жеңілдету
3. Үйде мейірбикелік күтімді жүзеге асырудың алғышарттары қандай факторлар болуы мүмкін?
  - A. науқастың егде жасы
  - B. Қозғалыстағы қиындықтар
  - C. әлеуметтік қамсыздандырудың төмен деңгейі
  - D. жоғарыда айтылғандардың барлығы
  - E. қант диабеті
4. Мейірбикелік күтімді жүзеге асыру кезінде жараның қандай түрі ерекше назар аударуды қажет етеді?
  - A. сырғанау жаралары

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 25 беті

- В. жөргектің бөртпесі
 С. трофикалық жаралар
 D. ашық кесу
 E. медициналық жабдықты пайдаланудың орындылығы
5. Төмендегілердің қайсысы созылмалы ауруы бар науқасқа күтім жасауды жоспарлаудың маңызды аспектісі болып табылады?
 A. медициналық жабдықты пайдаланудың орындылығы
 B. отбасылық дәстүрлермен келісу
 C. науқастың эстетикалық қалауы
 D. ашық кесу
 E. жараны тексеру
6. Медбикелер үшін жараларды бағалаудың қай әдісі ең ақпараттылығы болып табылады?
 A. жараны тексеру
 B. жараның мөлшерін анықтау
 C. жараның бөлінуін бағалау
 D. жоғарыда айтылғандардың барлығы
 E. науқасты оқшаулау
7. Созылмалы аурулардың өршуі бар науқастарға күтім жасаудың негізгі принципі қандай?
 A. науқасты оқшаулау
 B. жағдайдың тұрақты мониторингі
 C. физикалық белсенділікті толығымен тоқтату
 D. сұйықтықты тұтынуды азайту
 E.
8. Үйде тиімді күтім жасау үшін дәрігерлер пациенттің отбасына қандай ақпарат беруі керек?
 A. дәлелденген ақпарат
 B. гигиена және жараларды күту бойынша ұсыныстар
 C. науқастың ауру тарихы
 D. науқастың достарының байланыстары
 E. таңғыштарды жиі ауыстыру
9. Төмендегілердің қайсысы ашық жаралы науқастарда инфекцияның алдын алу үшін маңызды болады?
 A. таңғыштарды жиі ауыстыру
 B. басқа адамдармен байланысты шектеу
 C. теледидарды үнемі көру
 D. қосымша дәрумендерді қолдану
 E. жараларды күтуді жеңілдету
10. Үйде емделушілерге күтім жасауда көпсалалы тәсілдің маңызы қандай?
 A. жараларды күтуді жеңілдету
 B. пациенттердің өмір сүру және оңалту сапасын арттыру
 C. дәрі-дәрмек шығындарын азайту
 D. науқастың жағдайын ескермей қалпына келтіру процесін жеделдету
 E. басқа адамдармен байланысты

Жағдайлық есептер:

Жағдайлық есептер 1: Жағдай: 68 жастағы науқас 2 типті қант диабетімен ауырады және аяқтарында күрделі жаралар бар. Соңғы бірнеше күнде ол жаралардың іріңдей

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 26 беті

бастағанын, зардап шеккен аймақтарда ауырсыну мен ісінуді сезінетінін байқады. Сізге науқастың жағдайын бастапқы бағалау қажет.

Сұрақтар:

1. Жараны алғашқы тексеру кезінде қандай параметрлерді бағалайсыз?
2. Қандай белгілер дереу дәрігерге бару қажеттілігін көрсетуі мүмкін?
3. Науқасқа және оның отбасына үйде күтім жасау (гигиена, жараны күту) туралы қандай ақпарат бересіз?

Жағдайлық есептер 2: алдын алу және күтім жоспары

Жағдай: созылмалы веноздық жеткіліксіздігі бар 75 жастағы науқас үйде күтімде. Оның аяқтарында үнемі күтімді қажет ететін трофикалық жаралар бар. Сіз мейірбике ретінде күтім жоспарын құруға жауаптысыз.

Сұрақтар:

1. Бұл жағдайда үйде күтім жасаудың негізгі көрсеткіштері қандай?
2. Трофикалық жараларды күту жоспарына қандай процедуралар мен манипуляциялар енгізілуі керек?
3. Бұл науқасқа қандай асқынулардың алдын алу шараларын ұсынар едіңіз?

9 -сабақ

1. Тақырыбы: Мейіргер мен дәрігер бірлесіп үй жағдайында пациенттің отбасымен, қажет болған жағдайда әлеуметтік қызметкермен немесе қамқоршымен мейіргерлік көмек көрсету.

2. Мақсаты: Студенттерді дәрігермен және пациенттің жеті адамымен, қажет болған жағдайда әлеуметтік қызметкермен немесе қамқоршымен бірлесе отырып, үйде мейірбикелік күтіммен таныстыру.

3. Студент білуі тиіс:

- Үйде мейірбикелік күтімді ұйымдастырудағы пәнаралық тәсілдің артықшылықтарын зерттеу және сипаттау.
- Команда мүшелері (дәрігер, медбике, отбасы, әлеуметтік қызметкер) арасындағы тиімді қарым-қатынас стратегияларын әзірлеу.
- Тренинг пен қолдауды қоса алғанда, отбасына пациентке күтім жасау бойынша ұсыныстар әзірлеу.

Студент істей білуі тиіс:

- Алынған мәліметтерге талдау жасау және назар аударуды қажет ететін негізгі бағыттарды анықтау.
- Үйде мейірбике күтімі кезінде туындауы мүмкін мәселелерді қарастырыңыз және оларды шешудің стратегияларын жасаңыз.
- Пациенттің және оның отбасының қажеттіліктерін үйдегі мейірбикелік күтім аясында бағалау үшін сауалнама жасаңыз.
- Пациенттің қажеттіліктері мен қалауларын, сондай-ақ отбасының мүмкіндіктерін ескере отырып, жеке күтім жоспарын жасаңыз.

4. Негізгі мәселелер:

1. Пәнаралық тәсіл принциптерін зерттеу:
2. Командадағы байланыс:
3. Науқастың және отбасының қажеттіліктерін бағалау:
4. Отбасын оқыту және қолдау:
5. Күтімнің тиімділігін бағалау:
6. Мейірбикелік күтімнің этикалық аспектілері:

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 27 беті

7. Күтім процесінде мәселелерді шешу:
8. Күтімді жоспарлау және отбасымен қарым-қатынас:
- 5. Оқыту және оқыту әдістері (шағын топтар, пікірталас, ситуациялық міндеттер, жұпта жұмыс істеу, презентациялар, кейс-стади және т. б.):**
  1. Тақырып бойынша сұрақтарды қолдана отырып тақырыпты талдау
  2. Кіші топтармен жұмыс
  3. ТҚҚ пайдалану (ДК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын таныстыру
  4. Ситуациялық есептерді шешу
  5. Тақырып бойынша тесттерді шешу
- 6. Әдебиет:** соңғы бетті қараңыз.
- 7. Бақылау (тесттер, тапсырмалар және т. б.)**
Тесттер:
  1. Паллиативті көмек дегеніміз не?
    - A. ауруларды емдеу
    - B. емделмейтін аурулары бар пациенттерге күтім жасаудың кешенді тәсілі
    - C. хирургиялық араласу
    - D. ауырсынуды және симптомдарды жеңілдету
    - E. емдеу процесін жеделдету
  2. Паллиативті көмектің негізгі мақсаттары қандай
    - A. ауырсынуды және симптомдарды жеңілдету
    - B. емдеу процесін жеделдету
    - C. медициналық зерттеулерді қолдау
    - D. техникалық медициналық дағдылар
    - E. эмпатия және белсенді тыңдау
  3. Туыстар мен еріктілерге паллиативті көмек көрсету үшін қандай дағдылар маңызды?
    - A. техникалық медициналық дағдылар
    - B. эмпатия және белсенді тыңдау
    - C. хирургиялық операцияларды орындау
    - D. тек эмоционалды қолдау
    - E. шешім қабылдауға және күтімге қатысу
  4. Паллиативті күтімдегі пациенттерге күтім жасаудағы туыстардың рөлі қандай
    - A. тек эмоционалды қолдау
    - B. шешім қабылдауға және күтімге қатысу
    - C. Жауапкершіліктен бас тарту
    - D. ұзақ мерзімді күтімнен туындайтын психологиялық жағдай
    - E. дәрі-дәрмекпен емдеуді қажет ететін ауру
  5. Күйіп қалу синдромы дегеніміз не және оны қалай болдырмауға болады?
    - A. ұзақ мерзімді күтімнен туындайтын психологиялық жағдай
    - B. дәрі-дәрмекпен емдеуді қажет ететін ауру
    - C. үздіксіз оқу процесі
    - D. тек физикалық белгілер
    - E. эмоционалды және психологиялық күйлер
  6. Науқаста қандай ыңғайсыздық белгілерін байқау керек?
    - A. тек физикалық белгілер
    - B. эмоционалды және психологиялық күйлер
    - C. тек мінез-құлық өзгерістері
    - D. қарым-қатынас пациенттің қажеттіліктерін түсінуге көмектеседі
    - E. байланыс тек медициналық ақпарат алу үшін қажет

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 28 беті

7. Паллиативті көмек кезінде пациенттермен қарым-қатынас жасау қаншалықты маңызды?

- A. Бұл маңызды емес
- B. қарым-қатынас пациенттің қажеттіліктерін түсінуге көмектеседі
- C. байланыс тек медициналық ақпарат алу үшін қажет
- D. араласусыз тұрақты бақылау
- E. позицияның тұрақты өзгеруі және физикалық белсенділік

8. Қозғалғыштығы шектеулі науқастар үшін қандай күтім қажет?

- A. араласусыз тұрақты бақылау
- B. позицияның тұрақты өзгеруі және физикалық белсенділік
- C. физикалық қажеттіліктерді елемей
- D. науқастың өмір сүру шарттары
- E. жақын жерде медицина қызметкерлерінің болуы

9. Үйде науқаспен не ескеру керек?

- A. науқастың өмір сүру шарттары
- B. жақын жерде медицина қызметкерлерінің болуы
- C. медициналық құралдардың болуы
- D. олардың сезімдерін елемей
- E. қолдау тобын және оқытуды қамтамасыз ету

10. Туыстар мен еріктілердің эмоционалды жағдайын қалай қолдауға болады?

- A. олардың сезімдерін елемей
- B. қолдау тобын және оқытуды қамтамасыз ету
- C. оларды азаптарының маңыздылығына сендіру
- D. науқастың өмір сүру шарттары
- E. жақын жерде медицина қызметкерлерінің болуы

Жағдайлық есептер:

Жағдайлық есептер 1:

65 жастағы науқас инсульт алды және үнемі күтімді қажет етеді. Дәрігер оңалту және дәрі-дәрмек терапиясын тағайындады. Науқастың отбасында мейірбике опыта тәжірибесі жоқ және көмекке мұқтаж.

Тапсырма:

1. Медбике дәрігермен, отбасымен және әлеуметтік қызметкермен қарым-қатынас жасау арқылы үйде мейірбикелік күтімді қалай ұйымдастыратынын сипаттаңыз.
2. Күтім сапасын жақсарту үшін отбасына қандай ұсыныстар бере аласыз?
3. Медбике науқастың қажеттіліктерін қалай бағалай алады және жағдайдың өзгеруіне байланысты күтімді қалай бейімдей алады?

Жағдайлық есептер 2:

Егде жастағы науқас, 80 жаста, созылмалы жүрек жеткіліксіздігінен зардап шегеді және жағдайды үнемі бақылауды қажет етеді. Оның қамқоршысы бар, ол әрқашан күтімге уақыт бөле алмайды. Дәрігер бірлескен күтім жоспарын ұсынды.

Тапсырма:

1. Дәрігермен, қамқоршымен және қажет болған жағдайда әлеуметтік қызметкермен қарым-қатынасты қамтитын мейірбикелік күтім жоспарын жазыңыз.
2. Науқастың жағдайын бақылау және араласу қажеттілігі туралы хабарлау үшін қандай құралдарды (кестелер, графиктер және т. б.) пайдалану керек?
3. Медбике пациентке күтім жасау бойынша тәрбиешіні қалай оқытып, қауіпті белгілерді тани алады?

ONTUSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 29 беті

10 -сабақ

1. Тақырыбы: Жүрек-қан тамыр жүйесінің созылмалы ауруларына мейіргерлік күтім.

2. Мақсаты: Студенттерді жүрек-қан тамыр жүйесінің созылмалы аурулары кезіндегі мейірбикелік күтімнің ерекшеліктерімен таныстыру.

3. Студент білуі тиіс:

- Жүрек-қан тамыр жүйесінің негізгі созылмалы ауруларын зерттеу (мысалы, гипертония, созылмалы жүрек жеткіліксіздігі, жүректің ишемиялық ауруы).
- Осы аурулардың даму механизмдерін игеру және олардың пациенттің денесіне әсері.
- Денсаулық жағдайын бақылау үшін бағалау шкалаларын, сауалнамаларды және клиникалық хаттамаларды қолдану.
- Пациенттердің жағдайын, қажеттіліктері мен қалауларын ескере отырып, оларға күтім жасаудың жеке жоспарларын қалыптастыру.
- Күтім мақсаттарын анықтау: өмір сапасын жақсарту, симптомдарды азайту, өршудің алдын алу.
- Медициналық құжаттаманы жүргізуге оқыту: күтімді бақылау, бағалау, жоспарлау және іске асыру кестесі.
- Пациенттер үшін өзін-өзі бақылау және жағдайды басқару бағдарламаларын әзірлеу.
- Алдын алу бойынша іс-шараларды ұйымдастыру (мысалы, салауатты өмір салтын, дұрыс тамақтануды, дене белсенділігін насихаттау).
- Пациенттерге кешенді күтімді қамтамасыз ету үшін басқа мамандармен (Дәрігерлермен, диетологтармен, физикалық терапевттермен) өзара әрекеттесу принциптерін зерттеу.

Студент істей білуі тиіс:

- Жүрек-қан тамырлары аурулары бар науқастардың жағдайына объективті және субъективті бағалау жүргізуге үйрету.
- Созылмалы аурулардың асқынуы мен өршуін ерте анықтау дағдыларын үйрету.
- Пациенттерге өз аурулары, емдеудің маңыздылығы және дәрігердің нұсқамаларын орындау қажеттілігі туралы ақпарат беру және білім беру әдістерін үйрету.

4. Негізгі мәселелер:

1. Аурулардың патофизиологиясын түсіну
2. Жүрек-қан тамыр жүйесінің созылмалы аурулары кезіндегі мейірбикелік тексеру.
3. Созылмалы жүрек-қан тамырлары ауруларының себептері. Клиникалық көріністер. Асқынулар.
4. Жүрек-қан тамырлары жүйесінің созылмалы ауруларын зерттеу әдістері.
5. Жүрек-қан тамырлары жүйесінің созылмалы ауруларын емдеу принциптері.
6. Жүрек-қан тамыр жүйесінің созылмалы аурулары кезіндегі мейірбикелік күтімнің ерекшеліктері.
7. Емхана мен аурухана жағдайында мейірбикелік көмек көрсетудің ерекшеліктері.
8. Жүрек-қан тамыр жүйесінің созылмалы аурулары кезінде алғашқы көмек көрсету жөніндегі қызметтер.

5. Оқыту және оқыту әдістері (шағын топтар, пікірталас, ситуациялық міндеттер, жұпта жұмыс істеу, презентациялар, кейс-стади және т. б.):

1. Тақырып бойынша сұрақтарды қолдана отырып тақырыпты талдау
2. Кіші топтармен жұмыс
3. ТҚҚ пайдалану (ДК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын таныстыру
4. ситуациялық есептерді шешу
5. тақырып бойынша тесттерді шешу

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 30 беті

6. Әдебиет: соңғы бетті қараңыз.

7. Бақылау (тесттер, тапсырмалар және т. б.)

Тесттер:

1. Төмендегі белгілердің қайсысы созылмалы жүрек жеткіліксіздігінің нашарлауының белгісі болып табылады?

- A) Шаршау
- B) Ісіну
- C) Диарея
- D) құрғақ тері
- E) Ұйқысыздық

2. Жүрек қызметін бағалау үшін қандай тест ең ақпараттылық болып табылады?

- A) жалпы қан анализі
- B) Электрокардиограмма (ЭКГ)
- C) ультрадыбыстық (ультрадыбыстық)
- D) кеуде қуысының рентгенографиясы
- E) жүректің МРТ

3. Төмендегі шаралардың қайсысы жүрек-қан тамырлары ауруларының алғашқы алдын алуға жатады?

- A) гипертензияға қарсы препараттарды тағайындау
- B) науқасты дұрыс тамақтануға үйрету
- C) хирургиялық араласу
- D) анықталған ауруды емдеу
- E) оңалтуды жүргізу

4. Жоғарыда айтылғандардың қайсысы АЖЖ бар науқасқа мейірбикелік күтімнің негізгі аспектісі болып табылады?

- A) дене жүктемесін максимумға дейін жүргізу
- B) стресс деңгейін бағалау және бақылау
- C) барлық физикалық белсенділікті толығымен алып тастау
- D) тұзды тұтынуды арттыру
- E) тек халықтық қорғау құралдарын қолдану

5. Төмендегі қауіп факторларының қайсысы жүрек-қан тамырлары аурулары үшін қайтымсыз?

- A) Темекі Шегу
- B) жоғары қан қысымы
- C) Жасы
- D) Семіздік
- E) Гиперхолестеринемия

6. Созылмалы жүрек ауруы бар науқастарға қандай тамақтану режимі ұсынылады?

- A) жоғары калориялы және көп көмірсутекті
- B) күніне 4 реттен аз және майдың көптігі
- C) теңдестірілген және төмен тұз
- D) вегетариандық, бірақ бақылаусыз
- E) көмірсулар шектеусіз жоғары ақуызды

7. Төтенше гипертензия кезінде қандай препарат тағайындалуы мүмкін?

- A) Диуретиктер
- B) бета-блокаторлар
- C) АСЕ ингибиторлары
- D) Нитраттар

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 31 беті

Е) Антидепрессанттар

8. Төмендегі мәлімдемелердің қайсысы аритмиямен ауыратын науқасқа күтім жасау үшін дұрыс?

A) физикалық белсенділікті шектеу қажет емес

B) жүрек соғу жиілігін үнемі бақылау міндетті болып табылады

C) Аритмия дәрі-дәрмектерді қабылдауды бақылауды қажет етпейді

D) арандатушы факторларды елемеге болады

E) ауырсынуды басатын дәрілер аритмияға әсер етпейді

9. Төмендегі белгілердің қайсысы жүрек жеткіліксіздігінің негізгі белгісі болып саналмайды?

A) Ентігу

B) дене салмағының жоғарылауы

C) қақырықпен жөтел

D) шаршаудың жоғарылауы

E) Тітіркену

10. Жүрек-қан тамырлары аурулары бар науқас үшін ең дұрыс мінез-құлық қандай?

A) дәрігердің тағайындауы бойынша препараттар үзіліссіз

B) дәрі-дәрмектердің орнына халықтық қорғау құралдарын қолдану

C) алдын ала консультациясыз физикалық белсенділікті арттыру

D) тұрақты медициналық тексерулерден аулақ болу

E) диеталық ұсыныстарды елемеге

Жағдайлық есептер :

1-міндет: науқастың жағдайын бақылау

Жағдай: науқас, 70 жаста, созылмалы жүрек жеткіліксіздігінен зардап шегеді. Медбикеке бару аптасына бір рет жоспарланған.

Тапсырма:

1. Науқастың тарихын бақылау жоспарын жасаңыз. Барған сайын қандай параметрлерді бақылау керек?

2. Науқасты және олардың отбасын өршу белгілерін қалай тануға үйрететінін сипаттаңыз. Симптомдардың мысалдарын келтіріңіз.

3. Күтім динамикасын талдау және түзету үшін пациенттің әл-ауқаты туралы қандай ақпарат жинайсыз?

2-міндет: асқынулардың алдын алу

Гипертониялық және коронарлық артерия ауруы (АЖЖ) бар науқас жалғыз тұрады және тағайындалған дәрі-дәрмектерді қабылдауды жиі ұмытады.

Тапсырма:

1. Науқасты емдеу режимін сақтаудың және асқынулардың алдын алудың маңыздылығы туралы оқыту стратегиясын жасаңыз. Қандай әдістерді (мысалы, күнделік жүргізу, еске салғыштарды пайдалану) ұсынуға болады?

2. Науқасқа олардың жағдайын жақсарту үшін қандай өмір салтын өзгертуді ұсынатындығыңызды сипаттаңыз (диета, физикалық белсенділік, жаман әдеттерден бас тарту).

3. Күтімге қолдау көрсету үшін науқастың туыстарымен қалай қарым-қатынас жасайсыз?

3-тапсырма: паллиативті күтім

Жүрек-қан тамырлары ауруларының соңғы сатысы бар науқас ауырсынуды бақылау және өмір сапасын жақсарту үшін паллиативті күтімді қажет етеді.

Тапсырма:

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 32 беті

1. Берілген пациентке паллиативті күтімнің негізгі принциптерін сипаттаңыз. Симптомдарды жеңілдетуде медбикенің рөлі қандай?<
2. Күтімге кешенді тәсіл жасау үшін топпен (дәрігерлер, психологтар, әлеуметтік қызметкерлер) қалай жұмыс істейсіз?
3. Пациенттің отбасына күтімге байланысты стрессті қолдау және жеңілдету үшін қандай ұсыныстар бере аласыз?

11 -сабақ

1. Тақырыбы: Созылмалы аурулары бар науқастарға өршу кезеңінде үйде мейіргерлік күтімді жүзеге асырудың көрсеткіштері мен алғышарттары (неврологиялық аурулары бар пациенттер)

2. Мақсаты: Студенттерді өршу кезеңінде созылмалы аурулары бар (неврологиялық аурулары бар науқастар) үйде мейіркелік күтімді жүзеге асырудың көрсеткіштері мен алғышарттарымен таныстыру.

3. Студент білуі тиіс:

- Науқастың үй ортасын бағалау және қауіп-қатерді азайту үшін қажетті өзгерістер енгізу мүмкіндігі.

- Қауіпсіздікті арттыру үшін қоршаған факторларға қалай әсер ететінін зерттеу (мысалы, кілемдердің болуы, тұтқалардың болмауы және т.б.) өзгертілуі мүмкін.

Студент істей білуі тиіс:

- Науқастың үйде қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін сақтық шаралары.

4. Негізгі мәселелер:

1. Мейірбике белгілі бір пациентке үйде күтім жасау қажеттілігін анықтай алатын критерийлер.

2. Үйде мейірбикелік күтім аясында пациенттің жағдайы мен қажеттіліктерін бағалау үшін арнайы құралдар мен әдістерді қолдануға болады.

3. Үйде мейірбикелік күтімді бастауға арналған көрсеткіштер тізімі.

5. Оқыту және оқыту әдістері (шағын топтар, пікірталас, ситуациялық міндеттер, жұпта жұмыс істеу, презентациялар, кейс-стади және т. б.):

1. Тақырып бойынша сұрақтарды қолдана отырып тақырыпты талдау

2. Кіші топтармен жұмыс

3. ТҚҚ пайдалану (ДК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын таныстыру

4. ситуациялық есептерді шешу

5. тақырып бойынша тесттерді шешу

6. Әдебиет: соңғы бетті қараңыз.

7. Бақылау (тесттер, тапсырмалар және т. б.)

Тесттер:

1. Жоғарыда келтірілген жағдайлардың қайсысы үйде мейірбикелік күтімді ұйымдастырудың көрсеткіші болып табылады?

A) өршуден толық қалпына келтіру

B) күнделікті қызметтегі Тәуелсіздіктің әлсіздігі мен жоғалуы

C) тұрақсыз эмоционалды күй

D) препараттарды жою

E) тұрақты күйдің болуы

2. Аталған аурулардың қайсысы неврологиялық ауруларға жатпайды?

A) Инсульт

B) Паркинсон Ауруы

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 33 беті

- C) Қант Диабеті
 D) склероз
 E) Эпилепсия
3. Төмендегі факторлардың қайсысы үйде мейірбикелік күтімді ұйымдастыру қажеттілігіне әсер етуі мүмкін?
 A) науқастың жасы
 B) созылмалы аурулардың болуы
 C) отбасын қолдау деңгейі
 D) үйдің жағдайы
 E) барлық аталған факторлар
4. Үйде неврологиялық ауруы бар науқастың қауіпсіздігін жақсарту үшін қандай жабдық қажет болуы мүмкін?
 A) Компьютер
 B) алғашқы медициналық көмек жиынтығы
 C) жылжымалы арба
 D) спорттық жабдықтар
 E) Тренажерлер
5. Үйде мейірбикелік күтімді ұйымдастырудың негізгі қағидасы қандай?
 A) науқастың толық оқшаулануы
 B) пациенттің күнделікті өмірдегі тәуелсіздігін қолдау
 C) әлеуметтік белсенділікті шектеу
 D) қалпына келтіру процесін жеделдету
 E) физикалық жүктемелердің барлық түрлерін жою
6. Үйде мейірбикелік күтімді бастамас бұрын пациенттің жағдайын сапалы бағалау үшін не қажет?
 A) тек медициналық құжаттама
 B) медициналық көрсеткіштерді және қоршаған ортаның жай-күйін бағалау
 C) науқастың өмірбаянын зерттеу
 D) пациенттің білім деңгейін анықтау
 E) қосымша бағалау қажет емес
7. Аурудың өршуі кезінде науқастың күйзелісін азайту үшін қандай шаралар қолдануға болады?
 A) эмоционалды жағдайды елемей
 B) психологиялық қолдау және жай-күйі туралы хабардар ету
 C) әлеуметтік өзара әрекеттесуден толық алшақтау
 D) дәрі-дәрмек терапиясын енгізу
 E) физикалық белсенділікті арттыру
8. Төмендегілердің қайсысы үйде инсультпен ауыратын науқасқа күтім жасау жоспарын құруда маңызды?
 A) барлық физикалық жаттығуларды жою
 B) оңалту әдістерін қолдана отырып, моториканы және сөйлеуді қалпына келтіру
 C) отбасының қажеттіліктерін толығымен елемей
 D) психологиялық кеңес алуға көбірек уақыт
 E) достарымен және таныстарымен араласуға тыйым салу
9. Үйде эпилепсиямен ауыратын науқасқа күтім жасауды ұйымдастыруда мейірбике іс-әрекетінің қайсысы маңызды болады?
 A) отбасын эпилепсиялық ұстамаға алғашқы көмек көрсету әдістеріне үйрету
 B) медициналық ұсыныстарды елемей

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 34 беті

- С) физикалық белсенділікке тыйым салу
 D) тамақтану режимін өзгерту бойынша ұсыныстар
 E) дәрі қабылдаудан бас тарту
10. Созылмалы аурулары бар науқастарға арналған үйдегі мейірбикелік күтім контекстінде аталған талаптардың қайсысы дұрыс емес?
- A) пациенттің және отбасының қажеттіліктерін ескеру маңызды
 B) күтім медициналық ұсыныстарға негізделуі керек
 C) отбасы пациентке күтім жасауда маңызды рөл атқармайды
 D) пациенттің қауіпсіздігін арттыру басымдық болып табылады
 E) кешенді күтім үшін басқа мамандармен өзара әрекеттесу қажет

Жағдайлық есептер :

1-тапсырма: науқастың жағдайын бағалау

Көптеген склероз диагнозы қойылған науқас мезгіл-мезгіл өршуді сезінеді: бұлшықет әлсіздігі мен шаршаудың нашарлауы.

Тапсырма:

1. Мейірбике белгілі бір пациентке үйде күтім жасау қажеттілігін анықтай алатын критерийлерді сипаттаңыз.
2. Үйде мейірбикелік күтім аясында пациенттің жағдайы мен қажеттіліктерін бағалау үшін қандай мамандандырылған құралдар мен әдістерді қолдануға болады?
3. Осы кезеңде үйде мейірбикелік күтімді бастау үшін көрсеткіштер тізімін жасаңыз.

2-тапсырма: күтім жоспарлары

Қалпына келтіру сатысында инсультпен ауыратын науқас күнделікті өмірде көмек пен оңалтуды қажет етеді.

Тапсырма:

1. Инсультпен ауыратын науқастың негізгі араласуын сипаттайтын үйде мейірбикелік күтім жоспарын жасаңыз.
2. Медбике басқа мамандармен (дәрігерлер, физиотерапевтер және т. б.) күтімді қалай үйлестіреді?
3. Науқастың жағдайы нашарлаған жағдайда күтім жоспарын қалай бейімдеу керектігін сипаттаңыз.

3-міндет: отбасын оқыту

Неврологиялық ауруы бар науқастың отбасы (мысалы, Паркинсон ауруы) өршу кезінде оған қалай дұрыс күтім жасау керектігін білмейді.

Тапсырма:

1. Аурудың өршуі жағдайында пациентке күтім жасаудың негізгі аспектілерін қамтитын отбасы мүшелерін оқыту бағдарламасын жасаңыз.
2. Күтім сапасын жақсарту және стрессті азайту үшін отбасына қандай ұсыныстар бере аласыз?
3. Отбасы мүшелерінің оқыту мен ақпаратты игеру тиімділігін қалай бағалайсыз?

12 -сабақ

1. Тақырыбы: Созылмалы аурулары бар науқастарға өршу кезеңінде үйде мейіргерлік күтімді жүзеге асырудың көрсеткіштері мен алғышарттары (мүгедек пациенттер)

2. Мақсаты: Студенттерді өршу кезеңінде (мүгедек пациенттер) созылмалы аурулары бар үйде мейірбикелік күтімді жүзеге асырудың айғақтарымен және алғышарттарымен таныстыру.

3. Студент білуі тиіс:

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық	44 беттің 35 беті

- Жалпы созылмалы аурулардың патофизиологиясы Мен клиникалық көріністерін зерттеу (мысалы, жүрек-қан тамырлары аурулары, қант диабеті, созылмалы респираторлық аурулар).
- Өршу кезеңінің сипаттамаларын және олардың пациенттің денсаулық жағдайына әсерін анықтау.
- Негізгі өмірлік көрсеткіштерді (қан қысымы, қандағы қант және т.б.) мониторингтеу және оларды түсіндіру дағдыларын меңгеру.
- Созылмалы аурулары бар науқастарға, әсіресе өршу кезеңінде үйде күтімді ұйымдастырудың критерийлері мен көрсеткіштерін зерттеу.
- Пациентке қажет болуы мүмкін қажетті ресурстар мен қызметтерді бағалау (медициналық керек-жарақтар, жабдықтар және т.б.).
- Науқастың денсаулық жағдайы мен қалауына негізделген күтімнің мақсаттары мен міндеттерін анықтау.
- Физикалық белсенділікті, диеталық тамақтануды және стрессті басқаруды қоса алғанда, Пациенттерге арналған Өзін-өзі басқару бағдарламаларын әзірлеу.

Студент істей білуі тиіс:

- Физикалық, эмоционалдық және әлеуметтік аспектілерді қоса алғанда, үйде күтім жасау жағдайында пациенттің жағдайын бағалау әдістерін үйрету.
- Пациенттің бірегей қажеттіліктері мен ерекшеліктерін ескеретін жеке күтім жоспарларын құруға және іске асыруға үйрету.
- Пациенттер мен олардың отбасыларын нақты аурулар, күтім және өзін-өзі бақылау принциптері туралы ақпараттандырудың тиімді әдістерін үйрету.

4. Негізгі мәселелер:

1. Өршу кезеңінде мүгедектігі бар және созылмалы аурулары бар пациенттер үшін үйде мейірбикелік тексеру.
2. Аурудың себептері. Клиникалық көріністер. Асқынулар.
3. Зерттеу әдістері.
4. Емдеу принциптері.
5. Мейірбикелік күтімнің ерекшеліктері.
6. Емхана мен аурухана жағдайында мейірбикелік көмек көрсетудің ерекшеліктері. Алғашқы көмек көрсету бойынша қызметтер.

5. Оқыту және оқыту әдістері (шағын топтар, пікірталас, ситуациялық міндеттер, жұпта жұмыс істеу, презентациялар, кейс-стади және т. б.):

1. Тақырып бойынша сұрақтарды қолдана отырып тақырыпты талдау
2. Кіші топтармен жұмыс
3. ТҚҚ пайдалану (ДК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын таныстыру
4. ситуациялық есептерді шешу
5. тақырып бойынша тесттерді шешу

6. Әдебиет: соңғы бетті қараңыз.

7. Бақылау (тесттер, тапсырмалар және т. б.)

Тесттер:

1. Төмендегі белгілердің қайсысы үйде мейірбикелік күтімді жүзеге асырудың көрсеткіші болып табылады?
  - A) науқастың тұрақты жағдайы
  - B) айқын әлсіздік және шаршау
  - C) аурудың шамалы белгілері
  - D) отбасы тарапынан көмектің толық болмауы
  - E) жағдайды жақсарту эпизодтары

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 36 беті

2. Қандай факторлар үйде күтімді ұйымдастырудың алғышарты болып саналмайды?
- стационарда оналтудан өту мүмкіндігінің болмауы
  - науқастың егде жасы
  - үнемі бақылау және бақылау қажеттілігі
  - созылмалы аурудың өршуі
  - науқастың жалпы жағдайын жақсарту
3. Үйде мейірбикелік күтімді бастамас бұрын пациенттің жағдайын келесі бағалаудың қайсысы орындалуы керек?
- пациенттің білім деңгейін бағалау
  - қоршаған ортаның жай-күйін бағалау
  - әлеуметтік қызметтерге қажеттілікті бағалау
  - физикалық белсенділік деңгейін бағалау
  - көру қабілетін бағалау
4. Үйде неврологиялық аурудың өршуі бар науқасқа күтім жасау бағдарламасының негізгі элементі қандай?
- белсенділіктің барлық түрлерін жою
  - тұрақтылық пен қауіпсіздікті қамтамасыз ету
  - күн сайын массаж сеанстарын өткізу
  - дәрі-дәрмектерді отбасының қалауы бойынша тағайындау
  - дәрі-дәрмекпен емдеуден бас тарту
5. Науқастың отбасының күйзелісін азайту үшін медбике осы әрекеттердің қайсысын жасай алады?
- отбасын күтім әдістеріне үйрету
  - отбасын пациенттің жағдайын талқылаудан оқшаулау
  - көмек көрсетпеу туралы сот талқылауы
  - отбасының эмоционалды қажеттіліктерін елемей
  - пессимистік болжамды ұсыну
6. Төмендегі жағдайлардың қайсысы үйде мейірбикелік күтімді шұғыл ұйымдастырудың критерийі болып табылады?
- жаңа диагноз қою
  - психоэмоционалды проблемалардың пайда болуы
  - өмір сапасын нашарлататын белгілердің өсуі
  - физикалық өнімділікті арттыру
  - дәрігерлердің назарының болмауы
7. Өршу кезеңінде медбикенің үйде емделушімен кеңесуі орташа есеппен қанша уақытқа созылуы мүмкін?
- 15-30 минут
  - 30-60 минут
  - 1-2 сағат
  - 2-3 сағат
  - 3 сағаттан артық
8. Неврологиялық ауруы бар науқастың мейірбикелік жоспарына қандай емдеу әдісі енгізілуі керек?
- хирургиялық араласу
  - физикалық терапия
  - эксперименттік терапия
  - Психоанализ
  - сыртқы ортадан толық оқшаулау

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 37 беті

9. Өршу кезеңінде пациенттің күтіміне арналған үй жағдайларын бағалау кезінде нені ескеру керек?

- A) пәтер алаңы
- B) үй жануарларының болуы
- C) баспалдақтар және қозғалу қиындықтары
- D) жиһаздың жағдайы
- E) жоғарыда айтылғандардың барлығы

10. Үйдегі мейірбикелік күтімнің сапасына қандай факторлар әсер етпейді?

- A) медициналық персоналдың құзыреті
- B) техникалық күтім құралдарының болуы
- C) медициналық препараттардың болуы
- D) жеке құрамның дайындық деңгейі
- E) пациенттің Тәуелсіздік дәрежесі

Жағдайлық есептер :

1-тапсырма: склерозбен ауыратын науқас

Науқас, 45 жаста, склерозбен ауырады. Соңғы бірнеше апта ішінде жағдайдың нашарлауы байқалады: шаршаудың жоғарылауы, қозғалыстарды үйлестірудегі қиындықтар және неврологиялық симптомдардың мезгіл-мезгіл өршуі (тактильді бұзылулар, аяқтың ауыруы). Науқасқа көмексіз қозғалу қиын. Жалғыз тұрады, Отбасы басқа қалада.

Тапсырма:

1. Осы пациентке үйде мейірбикелік күтімді ұйымдастыруға арналған көрсеткіштерді сипаттаңыз.
2. Үйде күтім жасау мүмкіндігін бағалау кезінде медбике қандай алғышарттарды ескеруі керек?
3. Пациенттің қауіпсіздігі мен жайлылығын қамтамасыз ету үшін қандай жабдықтар мен көмекші құралдар қажет болуы мүмкін?

2-тапсырма: инсультпен ауыратын науқас

68 жастағы науқас екі ай бұрын ишемиялық инсульт алған. Қазіргі уақытта оң қол мен аяқтың сал ауруы, сондай-ақ сөйлеу проблемалары бар. Оның отбасы бар, бірақ олар әрқашан күтім жасауға жеткілікті уақыт бөле алмайды. Науқас тамақтану, жеке гигиена және үй айналасында жүру сияқты күнделікті жұмыстарда үнемі бақылауды және көмекті қажет етеді.

Тапсырма:

1. Бұл жағдайда сіз үйде мейірбикелік күтімді ұйымдастыруға қандай көрсеткіштер бере аласыз?
2. Үйде күтім жасау жоспарын жасау кезінде медбике ескеруі керек маңызды аспектілерді талқылаңыз.
3. Отбасы жағдайдың өршуі кезінде пациенттің жайлы және қауіпсіз тұруы үшін үйді қалай дайындауы керек?

13 -сабақ

1. Тақырыбы: Үйде тиімді қызмет көрсетудегі эмоционалды ортаның маңызы.

2. Мақсаты: Студенттерді үйде тиімді қызмет көрсетудегі эмоционалды ортаның маңыздылығымен таныстыру.

3. Студент білуі тиіс:

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 38 беті

- Эмоционалды орта тұжырымдамасын және оның компоненттерін (мысалы, қолдау, сенім, өзара әрекеттесу) үйде медициналық және әлеуметтік қызмет көрсету контекстінде зерттеу.
- Эмоционалды ортаның науқастың физикалық және психикалық денсаулығына әсерін талдау
- Қолдау көрсететін эмоционалды ортаны құру үшін белсенді тыңдау және тиімді қарым-қатынас әдістерін зерттеу.
- Пациенттің эмоционалды жағдайын қолдау үшін оның жеке қажеттіліктері мен қалауларын түсінудің маңыздылығын зерттеу
- Пациенттің эмоционалды жағдайын күту және қолдау процесіне отбасын тарту әдістерін зерттеу
- Үйде қызмет көрсету процесінде туындайтын жанжалдарды басқару дағдыларын үйрету
- Шиеленісті жағдайларды деэскалациялау және жағымсыз эмоциялармен жұмыс істеу стратегиясын зерттеу
- Бағалау шкалаларын қолдануды және мінез-құлықты бақылауды қоса алғанда, пациенттердің эмоционалды жағдайын бағалау әдістерін меңгеру.
- Пациенттің эмоционалды жағдайын үнемі бақылау және оның өзгеруіне байланысты тәсілдерді түзету қажеттілігін зерттеу.
- Қызмет сапасын жақсарту үшін пациенттер мен олардың отбасыларынан кері байланыстың маңыздылығын талқылау.

Студент істей білуі тиіс:

- Позитивті эмоционалды атмосфера пациенттердің әл-ауқатын жақсартуға және стрессті азайтуға қалай ықпал ететінін үйрету.
- Тиімді күтім жасау үшін пациент пен медицина қызметкері арасында сенімді қарым-қатынас орнату дағдыларын дамыту
- Денсаулық жағдайына байланысты эмоционалды күйзеліске ұшыраған немесе мазасызданған пациенттерге психологиялық қолдау көрсету әдістерін үйрету
- Пациенттерді күту және қолдау процесінде эмпатия мен эмпатияның мағынасын түсіну.
- Бірыңғай қолдау ортасын құру үшін пациенттің отбасы мүшелерімен жұмыс істеу дағдыларын үйрету
- Пациенттің үйінде жағымды эмоционалды жағдай жасау әдістерін үйрету, соның ішінде вербалды-ишара, интонация және мимика сияқты вербалды емес белгілерді қолдану.

4. Негізгі мәселелер:

1. Эмоционалды ортаны түсіну
2. Эмоционалды ортаның пациентке әсері
3. Пациент пен медициналық қызметкер арасындағы қарым-қатынас
4. Позитивті атмосфера құру
5. Психологиялық қолдау
6. Науқастың отбасымен жұмыс
7. Жанжалдар мен қиын жағдайларды шешу
8. Эмоционалды жағдайды бағалау және бақылау
9. Кері байланыс және интроспекция
10. Үздіксіз оқыту және дағдыларды дамыту

5. Оқыту және оқыту әдістері (шағын топтар, пікірталас, ситуациялық міндеттер, жұпта жұмыс істеу, презентациялар, кейс-стади және т. б.):

1. Тақырып бойынша сұрақтарды қолдана отырып тақырыпты талдау
2. Кіші топтармен жұмыс
3. ТҚҚ пайдалану (ДК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын таныстыру

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 39 беті

4. ситуациялық есептерді шешу

5. тақырып бойынша тесттерді шешу

6. Әдебиет: соңғы бетті қараңыз.

7. Бақылау (тесттер, тапсырмалар және т. б.)

Тесттер:

1. Ең қолайлы-дәрігер мен пациенттің өзара орналасуы:

- A. кеңсе үстелінің қарама-қарсы жағында
- B. бір кофе үстелінде бір-бірінен 1,5 метр қашықтықта
- C. үлкен дөңгелек үстелде бір-біріне қарсы
- D. бір диванда шамамен бір метр қашықтықта
- E. шағын дөңгелек үстелде бір-біріне қарсы

2. Әңгімелесушілердің өзара қарым-қатынасы көмектеседі:

- A. олардың қарым-қатынасының психологиялық мәтінін зерттеу
- B. кәсіби білім мен дағдыларды жетілдіру
- C. науқастың сенімділік сезімін қалыптастыру
- D. науқаспен психологиялық қарым-қатынас орнатуға
- E. дәрігердің өзін-өзі бағалауы

3. Декарттың философиялық ілімі аталады:

- A. дуализм
- B. субъективизм
- C. объективизм
- D. материализм
- E. психологиялық параллизм

4. Билік жүйесіндегі "басқарушы-бағыныштыға" қатысты рөл нақты белгіленген, белгілі бір тыйымдар мен нұсқаулар нақты уақыт пен құрылымға сәйкес орындалуы керек:

- A. үстел арқылы
- B. тет-а-тет
- C. жақын
- D. артқа айналдыру
- E. науқасқа бейімділік

5. Дәрігердің қабылдауындағы науқас әдетте отырады:

- A. үстелдің жанында
- B. бетпе-бет
- C. керісінше
- D. сүйенді
- E. кесте арқылы

6. Егер сөйлесу кезінде дәрігер орындықтың артына сүйенсе, науқаста ой болуы мүмкін:

- A. қызықсыз болды
- B. қызығушылық танытты
- C. түсінбейді
- D. қайшы
- E. тыныш

7. Егер әңгімелесу кезінде дәрігер науқасты оң иығына қарай еңкейтіп, науқастың сөздерін қолдағандай басын еңкейтсе, науқас әңгімелесуші оны ойлайды ... .

- A. қызығушылық танытты
- B. скучно болды
- C. түсінбейді
- D. қайшы

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 40 беті

- Е. тыныш
8. Табиғи, еркін, біртұтас форма:
- А. психологиялық ыңғайлылық
- В. жасырын стресс
- С. байланыс қабілетсіздігі
- Д. сенімсіздік
- Е. психологиялық ыңғайсыздық
9. Ерекше, әртүрлі жасанды пішін:
- А. стресс
- В. психологиялық ыңғайлылық
- С. жақсы көңіл-күй
- Д. байланыс қабілетсіздігі
- Е. сенімсіздік
10. Өзгеге сене алмайтын, басқалардан күдіктенетін адамдар ... позаны жақсы көреді.
- А. симметриялы
- В. асимметриялық
- С. табиғи
- Д. жасанды
- Е. жабық

Жағдайлық есептер :

Жағдайлық есептер 1:

Созылмалы аурумен ауыратын егде жастағы науқасқа күтім жасайтын медбике оның үйіне келеді. Науқас өзінің сүйікті хоббиімен айналысады-сурет салады, бірақ қайғылы және тұйық көрінеді. Медбике пациенттің қарым-қатынасқа қызығушылық танытпайтынын байқайды.

Сұрақ: мейірбике осы сапар кезінде қызмет көрсету сапасын жақсарту үшін эмоционалды атмосфераны қалай өзгерте алады? Бірнеше тәсілдерді және олардың ықтимал салдарын сипаттаңыз.

Жағдайлық есептер 2: үйде медициналық қызмет алатын науқастың отбасы медицина қызметкерінің үнемі шаршап, қызығушылықсыз болып көрінетініне назар аударады. Бұл пациенттің өзін қолдаусыз және жалғыз сезінуіне әкеледі, бұл оның эмоционалды күйіне және емдеудегі прогреске теріс әсер етеді.

Сұрақ: медициналық маман қызмет көрсету кезінде эмоционалды органы жақсарту үшін қандай әрекеттер жасай алады? Науқас пен оның отбасы үшін қолдау атмосферасын құруда қандай әдістер мен стратегиялар тиімді болуы мүмкін екенін көрсетіңіз.

14 -сабақ

1. Тақырыбы: Денсаулықты нығайту бойынша іс-шаралар мен әдістер.

2. Мақсаты: Студенттерді денсаулықты нығайту бойынша іс-шаралар мен әдістермен таныстыру.

3. Студент білуі тиіс:

- Денсаулықты нығайту әдістерін зерттеу.

Студент істей білуі тиіс:

- Денсаулықты нығайту жөніндегі іс-шараларға арналған мақсаттар, күтілетін нәтижелер және қажетті жабдықтар.

- Салауатты өмір салтын насихаттауға арналған ақпараттық материалдар.

4. Негізгі мәселелер:

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 41 беті

1. Білімді бағалау
2. Денсаулықты нығайту бағдарламасын әзірлеу
3. Нәтижелерді талдау
4. Денсаулықты нығайту дағдыларын үйрету
- 5. Оқыту және оқыту әдістері (шағын топтар, пікірталас, ситуациялық міндеттер, жұпта жұмыс істеу, презентациялар, кейс-стади және т. б.):**
  1. Тақырып бойынша сұрақтарды қолдана отырып тақырыпты талдау
  2. Кіші топтармен жұмыс
  3. ТҚҚ пайдалану (ДК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын таныстыру
  4. ситуациялық есептерді шешу
  5. тақырып бойынша тесттерді шешу
- 6. Бақылау (тесттер, тапсырмалар және т. б.)**
 Тесттер:
  1. Жүрек-қан тамырлары денсаулығын сақтау үшін физикалық белсенділіктің қай түрі жақсы?
    - a) күш жаттығулары
    - b) аэробты жаттығулар (жүгіру, жүзу)
    - c) Йога
    - d) би
    - e) жаяу серуендеу
  2. Төмендегі әрекеттердің қайсысы дұрыс тамақтану туралы хабардарлықты арттыруға көмектеседі?
    - a) аспаздық мастер-класстарды ұйымдастыру
    - b) тамақтану туралы мақалаларды оқу
    - c) аспаздық бағдарламаларды қарау
    - d) азық-түлік турнирлеріне қатысу
    - e) диетологтармен Байланыс
  3. Стресті басқарудың ең тиімді әдісі қандай?
    - a) Медитация және релаксация
    - b) алкогольді тұтыну
    - c) проблемаларды елемей
    - d) стресс туралы жиі сөйлесу
    - e) бейне ойындарға деген құштарлық
  4. Төмендегі іс-шаралардың қайсысы ұжымда ауру қаупін төмендетуі мүмкін?
    - a) тұрақты спорттық іс-шаралар
    - b) фаст-фудтың жиі жарнамасы
    - c) бір реттік мерекелерді өткізу
    - d) денсаулық мәселесін елемей
    - e) белсенді үзілістерге уақытты азайту
  5. Суды жеткілікті мөлшерде қабылдау денсаулыққа қандай әсер етеді?
    - a) төзімділікті арттырады
    - b) денсаулыққа әсер етпейді
    - c) тек салмақ жоғалту үшін пайдалы
    - d) стресс деңгейін жоғарылатады
    - e) тек ас қорытуға әсер етеді
  6. Төмендегі әрекеттердің қайсысы балалардың салауатты әдеттерін қалыптастыруға ықпал етеді?
    - a) фаст-фуд жеу әдеті

ONTÜSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 42 беті

- b) бірлескен Спорт және белсенді ойындар
 c) теледидар көру
 d) дұрыс тамақтану туралы оқу
 e) физикалық белсенділікті елемей
7. Аурудың алдын алудың маңызды элементі қандай әдіс болып табылады?
 a) тұрақты медициналық тексерулер
 b) бейтаныс адамдармен байланыс
 c) тәттілердің көп мөлшерін тұтыну
 d) физикалық белсенділіктен бас тарту
 e) кешкі кештерге жиі қатысу
8. Қандай іс-шара кеңседе салауатты атмосфераны құруға көмектеседі?
 a) физикалық белсенділікті азайту туралы хабарландыру
 b) ай сайынғы фитнес жарыстарына қатысу
 c) түскі асқа тыйым салу
 d) алкогольдік сусындардың міндетті дәмін тату
 e) 12 сағаттық жұмыс күнін нормалау
9. Төмендегі нұсқалардың қайсысы ұйқының сапасын жақсартудың ең жақсы әдісі болып табылады?
 a) тұрақты ұйқы кестесін құру
 b) ұйықтар алдында экрандарды қарау
 c) ұйықтар алдында құрамында кофеин бар сусындарды ішу
 d) шаршауды елемей
 e) ұйықтар алдында ұзақ физикалық белсенділік
10. Егде жастағы адамдардың психикалық денсаулығын қолдаудың ең тиімді әдісі қандай?
 a) қызығушылық бойынша топтық сабақтарға немесе клубтарға қатысу
 b) оқшаулану және жалғыздық
 c) спортпен шұғылдануға мәжбүрлеу
 d) олардың эмоционалды жағдайын елемей
 e) олардың мәселелерін үнемі талқылау

Жағдайлық есептер:

1-міндет: іс-шараларды әзірлеу

Жағдай: сіздің мектебіңіз оқушылардың денсаулығын нығайту бойынша бірқатар іс-шаралар өткізуге шешім қабылдады. Сізге бір айға арналған іс-шаралар жоспарын әзірлеу тапсырылды.

Сұрақ: жоспарға қандай іс-шараларды қосуды ұсынасыз? Әр оқиғаны сипаттаңыз (мақсаттар, мазмұн, формат) және олардың оқушылардың денсаулығын нығайтуға қалай көмектесетінін көрсетіңіз.

2-міндет: тиімділікті бағалау

Жағдай: сіздің ұйымыңыз қызметкерлер арасында денсаулықты нығайту бағдарламасын жүзеге асырды және физикалық белсенділік, дұрыс тамақтану және стрессті басқару бойынша сабақтар өткізді.

Сұрақ: бұл бағдарламаның тиімділігін бағалау үшін қандай әдістерді қолданасыз? Нәтижелерді талдауға көмектесетін көрсеткіштер мен құралдардың мысалдарын келтіріңіз.

3-міндет: қатысушыларды тарту

Жағдай: салауатты өмір салты туралы хабардарлықты арттыру үшін қауымдастықта денсаулықты нығайту марафонын ұйымдастыру керек.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		№72/11 ( )
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		44 беттің 43 беті

Сұрақ: қатысушыларды тарту үшін қандай әдістерді қолданасыз? Әр түрлі аудиториямен сәтті қатысу мен өзара әрекеттесуді қамтамасыз ету үшін қандай қадамдар жасайтыныңызды сипаттаңыз.

4-міндет: тамақтану саласындағы білім

Жағдай: сіздің командаңыз "денсаулықты нығайту үшін дұрыс тамақтану" тақырыбында семинар өткізеді.

Сұрақ: Сіз семинарда қандай негізгі тақырыптарды талқылайсыз? Семинардың қысқаша жоспарын, соның ішінде негізгі тармақтарды және аудиторияны тарту үшін қолданылатын әдістерді жасаңыз.

7.Негізгі әдебиеттер:

1. Қаныбеков, А. Емшара және таңу бөлмелерінің мейірбикелерінің іс - әрекеттері: оқулық / А. Қаныбеков, А. Қаныбекова. - Алматы : Эверо, 2017. - 200 бет. с.
2. Адилова, Л. М. Мейіргердің манипуляциялық әрекетінің алгоритмдері: оқу құралы.естринских манипуляций : учебное пособие/- М. : "Литтерра", 2016. - 248 бет с.
3. Мамандандырылған медбикелік күтімді ұйымдастыру мед. колледждер мен училищелерге арналған оқу құралы / Н. Ю. Корягина [ж. б.]; ред. басқ. З. Е. Сопина; жауапты ред. С. Қ. Мұратбекова; қаз тіліне ауд. А. Р. Құспанова, Б. Т. Алпыспаева ; РФ білім және ғыл.министрлігі. – М. : ГЭОТАР - Медиа, 2015. - 432 бет

Қосымша әдебиеттер

1. Справочник старшей (главной) медицинской сестры: справ. изд. / авт.-сост. В. Евплов. – 8-е изд., доп. и перераб. - Ростов н/Д: Феникс, 2009
2. Паллиативтік көмек: оқу - әдістемелік құрал / А. А. Сейдахметова [т/б.]. - Шымкент: ОҚМФА, 2016 - 101 бет.
3. Нурманова, М. Ш. Сборник стандартов сестринских технологий по дисциплине "Основы сестринского дела" - Қарағанды: ЖК "Ақнұр", 2013

8.Бағдарламалық жасақтама және Интернет ресурстар

- 1 Мамандандырылған медбикелік күтімді ұйымдастыру [Электронный ресурс] : мед. колледждер мен училищелерге арн. оқу құралы / Н. Ю. Корягина [т/б.] ; қазақ тіл. ауд. А. Р. Құспанова. – Электрон. текстовые дан. (42.7Мб). - М. : ГЭОТАР- Медиа, 2015. - 432 б. с
- 2 Адилова, Л. М. Мейіргердің манипуляциялық әрекетінің алгоритмдері оқу құралы = Алгоритмы сестринских манипуляций : учеб. пособие / Л. М. Адилова. – Электрон. текстовые дан. (39.5Мб). - М. : "Литтерра", 2016. - 248б. с.

<p>ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ</p>		<p>SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»</p>
<p>«Мейіргер ісі-1» кафедрасы</p>		<p>№72/11 ( )</p>
<p>Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық</p>		<p>44 беттің 44 беті</p>